

**Program
Opieki nad Zabytkami
Miasta Siedlce
na lata 2015-2018**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	4
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	5
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	13
4.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017	13
4.1.2. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury i jej Uzupełnienie na lata 2004-2020	15
4.2. Strategiczne cele polityki województwa w zakresie opieki nad zabytkami	19
4.2.1. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030	19
4.2.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego 2014	22
4.2.3. Wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2012 – 2015	26
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	28
5.1. Strategiczne cele polityki miasta w zakresie opieki nad zabytkami	28
5.1.1. Strategia rozwoju Siedlec do roku 2015	28
5.1.2. Program ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016	30
5.1.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce	32
5.1.4. do 5.1.18 Plany zagospodarowania przestrzennego części terenu miasta Siedlce	36 - 50
5.1.19. Relacje Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 -2018 z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego części terenów Siedlec	51
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Miasta Siedlce na tle historii i rozwoju przestrzennego miasta	52
5.2.1. Zbiory muzealne	65
5.2.2. Najważniejsze miejsca pamięci poza cmentarzami	66
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	68
5.3.1. Zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków	68
5.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków	70
5.3.3. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	72
5.3.4. Zabytki archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków	72
5.3.5. Obiekty uznane za pomniki historii i parki kulturowe	72
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków	72
5.5. Obiekty wpisane do rejestru pomników przyrody	72
5.6. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta	74
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta. Analiza szans i zagrożeń	76
7. Założenia programowe	80
7.1. Priorytety w zakresie opieki nad zabytkami Miasta Siedlce	80
7.2. Kierunki działań w zakresie opieki nad zabytkami	80
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami	85
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami	88
10. Źródła finansowania realizacji Programu	90
11. Realizacja i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków	93
Spis tabel	96
Spis fotografii	96
Materiały na których oparto opracowanie	96
Załączniki	99

1. Wstęp

Miasto Siedlce posiadające status miasta na prawach powiatu, położone jest we wschodniej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 32 km², na którym zamieszkuje ok. 76,5 tys. mieszkańców. Atutem miasta jest stosunkowo bliskie położenie od Warszawy, stolicy kraju i województwa mazowieckiego oraz położenie w transeuropejskim korytarzu transportowym KII (autostrada A2 i linia kolejowa E20). Miasto jest również znaczącym węzłem komunikacyjnym krajowym i wojewódzkim, tu krzyżują się dwie drogi krajowe, trzy wojewódzkie oraz trzy linie kolejowe. Siedlce znajdują się w odległości 90 km od Warszawy, 180 km od Radomia, 123 km od Lublina, 170 km od Białegostoku. Do granicy kraju z Białorusią w Terespolu jest z Siedlec 110 km. Na obszarze wschodniej części kraju, w trójkącie Warszawa, Białystok, Lublin, Siedlce są największym ośrodkiem kulturalnym, oświaty i szkolnictwa wyższego oraz sportu i turystyki. Siedlce, pełniące w przeszłości role ważnych ośrodków administracji państwowej i kościelnej, mogą pochwalić się niezwykle bogatą historią oraz zabytkami liczącymi się w skali kraju.

Sporządzenie Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce, ma pomagać w podejmowaniu działań mających na celu poprawę stanu zachowania zabytków, właściwe ich użytkowanie, eksponowanie a także wykorzystywanie na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Umiejętne zaadaptowanie opuszczonych lub źle użytkowanych obiektów zabytkowych, może przynieść wymierne korzyści, bowiem zwiększa atrakcyjność obiektów, a także całej miejscowości.

Program jest kompendium podstawowej wiedzy nt. dziedzictwa kulturowego, cytuje, streszcza i omawia dokumenty programowe ochrony zasobów i dziedzictwa kulturowego na poziomie krajowym i wojewódzkim, a także wewnętrzne sporządzone na poziomie miasta. Opracowana jest w nim charakterystyka zasobów na tle historii i rozwoju przestrzennego miasta oraz wskazane obiekty objęte prawnymi formami ochrony i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Program zawiera ocenę stanu dziedzictwa kulturowego miasta oraz analizę SWOT, która pozwala na określenie podstawowych priorytetów programu opieki nad zabytkami oraz kierunków działań i zadań realizowanych w ramach przyjętych priorytetów. Omówione jest też instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami, źródła jego finansowania oraz realizacja i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków.

Program opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015-2018 jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w mieście, tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla różnych terenów miasta. Wyżej wymienione dokumenty, uchwalane przez Radę Miasta, określają politykę administracyjną w zakresie

podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program opieki nad zabytkami jest podstawą współpracy między samorządem miasta, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (dalej WKZ). Taka współpraca, rozwijana w kolejnych latach, powinna przynieść korzyści lokalnej społeczności, a najważniejszą z nich jest zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.) Gminy w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust. 1 pkt. 9). Obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 r., poz. 1446)

Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania i inne.

Celem opracowania Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce zgodnie z zapisami (art. 87. 2), ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy,
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela (Konstytucja RP art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86).

Głównym aktem prawnym regulującym przedmiot, zakres i formy opieki nad zabytkami jest Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 r., poz. 1446)

Definicja zabytku (art.3)

Zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ochrona zabytków (art. 4)

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkami (art. 5)

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Obiekty podlegające ochronie (art. 6.1 i 6.2)

1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z 2013 r. poz. 829),
- instrumentami muzycznymi,
- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
  - cmentarzyskami,
  - kurhanami,
  - relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formy i sposób ochrony zabytków (art. 7)

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Rejestr zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego prowadzi mazowiecki wojewódzki konserwator zabytków (art. 8).

Rejestr zabytków nieruchomości (art. 9)

1. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

2. W trybie określonym w ust. 1, do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomości.

3. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku.
4. Decyzja o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, stanowi podstawę wpisu w katastrze nieruchomości.
5. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Rejestr zabytków ruchomych (art. 10)

1. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku.
2. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego (art. 11).

Rejestr zabytków archeologicznych

Zabytkiem archeologicznym, zgodnie z art. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jest zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Zabytek archeologiczny wpisuje się do rejestru w takim samym trybie jak zabytek nieruchomy, omówiony wyżej.

Ochrona zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego (art. 18).

1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o

warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18.1).

2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę (art. 19.1):

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę (art. 19.1a):

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1 (art. 19.2)

W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków (art. 19.3).

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 20).

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy (art. 21).

Ustawa nakłada na Miasto szereg praw i obowiązków w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, są to m.in.:

- prawo utworzenia przez Radę Miasta (po uprzednim zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art.16)
- uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju gminy (art.18)
- obowiązek prowadzenia przez Prezydenta Miasta gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust.4)
- sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego jednostka samorządu terytorialnego posiada tytuł prawny wykonywane w ramach zadań własnych (art. 71)
- prawo ubiegania się przez miasto dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku będącego własnością tej jednostki (art. 73)
- prawo udzielania przez Radę Miasta, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81)
- sporządzanie przez Prezydenta Miasta i przyjmowanie przez Radę Miasta na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami, z którego co dwa lata Prezydent Miasta przedstawia sprawozdanie Radzie Miasta (art. 87).

Organy ochrony zabytków

W myśl art. 89 Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami, organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Zgodnie z art. 90 Ustawy, Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy, w szczególności:

- 1) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 3) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”;
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 14) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 91.4., Ustawy, do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Pozostałe akty prawne regulujące kwestie ochrony zabytków

Wśród pozostałych aktów prawnych regulujących kwestie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wymienić należy:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2012, poz. 647 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 406 z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.)
9. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 987, z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 642, z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r., nr 123, poz. 698 z późn. zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

4.1.1. Krajowy Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017.

W/w Program został przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 r. Jednym z celów Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017, jest ujednoczenie polityki konserwatorskiej w wymiarze ogólnokrajowym, co ułatwi skoordynowanie działań wielu podmiotów skoncentrowanych na ochronie zabytków, tj.: organów konserwatorskich, instytucji kultury i osób prywatnych zaangażowanych w społeczną opiekę nad zabytkami.

Istotnym rozwiązaniem, porządkującym zagadnienia przedstawione w dokumencie i uwzględnionym na każdym etapie prac, są tematy wiodące, których problematyka została poruszona w co najmniej dwóch obszarach diagnozy oraz dwóch celach szczegółowych.

Są to:

- a. podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków, w tym jakości merytorycznej decyzji administracyjnych (szkolenia, standaryzacja działań, itp.),
- b. porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie wiarygodnej metodologicznie diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C),
- c. zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; budowanie przez organy ochrony zabytków partnerskich relacji z obywatelami, jak i propagowanie postaw współodpowiedzialności społecznej za zachowanie zabytków (współpraca z mediami, wykorzystywanie mediów elektronicznych, konkursy, itp.),
- d. wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków,
- e. zwiększenie zaangażowania samorządów, ze szczególnym uwzględnieniem gmin, w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków.

Postulowane zmiany obecnie funkcjonującego systemu organizacyjnego ochrony zabytków w Polsce powinny zmierzać w pierwszym rzędzie do zapewnienia spójnego organizacyjno-finansowego i merytorycznego nadzoru na służbami konserwatorskimi,

skupionymi w ręku Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami jest tego rodzaju dokumentem strategicznym, w obszarze ochrony zabytków, przyjętym przez Radę Ministrów. Głównym celem programu jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Będzie on realizowany za pośrednictwem celów szczegółowych:

1) Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce:

- porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych;
- przygotowanie ratyfikacji „Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego”;
- wypracowanie jednolitych standardów działań konserwatorskich w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych;
- wzmocnienie ochrony krajobrazu kulturowego;
- opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych;
- przygotowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków;
- realizacja badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) na obszarach szczególnie istotnych ze względu na zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego.

2) Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków (chodzi o osiągnięcie większego efektu niż wynika to z sumy podjętych działań):

- zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków przez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach;
- wypracowanie standardów pozwalających na lepszy przepływ informacji między organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w ich sąsiedztwie;
- podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków;
- merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.

3) Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze i edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji:

- przygotowanie ratyfikacji „Konwencji ramowej Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa”, Faro 2005;
- budowanie świadomości społecznej dotyczącej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania tożsamości narodowej i społeczności lokalnych;
- promocja dziedzictwa za pośrednictwem internetu;
- zwiększenie i ułatwienie dostępu do zasobu dziedzictwa.

Wdrażanie programu zakłada ścisłą współpracę Generalnego Konserwatora Zabytków (działającego w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego), wojewódzkich konserwatorów zabytków, urzędu obsługującego ministra kultury i dziedzictwa narodowego, urzędów wojewódzkich oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowego Muzeum Morskiego – instytucji wdrażających program.

Program opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, jest zbieżny z zapisami Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017. Znajduje to odzwierciedlenie w wytyczonym celu szczegółowym: Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze i edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji, realizowanym przez:

- budowanie świadomości społecznej dotyczącej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania tożsamości narodowej i społeczności lokalnych;
- promocja dziedzictwa za pośrednictwem internetu;
- zwiększenie i ułatwienie dostępu do zasobu dziedzictwa.

4.1.2. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 została przyjęta przez Radę Ministrów 21 września 2004 r., jej przedłużenie czyli „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020” przyjęto w 2005 roku. Powyższe dokumenty należy rozpatrywać łącznie. Służą one wdrożeniu Narodowego Programu Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego.”

W pierwszej kolejności zostanie omówiony dokument zasadniczy, tj. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, a następnie, jej przedłużenie czyli „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.”

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, obejmuje wszystkie sfery i zagadnienia związane z funkcjonowaniem kultury. W ramach prac nad Dokumentem określono nową misję, którą w ramach przedstawionych założeń do strategii, wypełniać powinny instytucje zarządzające, pośredniczące, finansujące, współpracujące oraz wnioskodawcy. Misją tą jest: *Zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.*

Omawiany dokument wśród najważniejszych celów strategicznych państwa w zakresie ochrony zabytków wymienia:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej,
- ograniczenie uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie

Założenia do Narodowej Strategii Rozwoju Kultury zostały określone następująco:

- Państwo powinno realizować zadania z zakresu kultury poprzez działania Ministra Kultury oraz działania jednostek samorządu terytorialnego.
- Wydatki publiczne na kulturę w Polsce powinny wzrosnąć.
- Minister Kultury realizuje zadania własne poprzez narodowe programy kultury, narodowe instytucje kultury, placówki badawczo-rozwojowe, wyspecjalizowane instytucje oraz zlecanie zadań instytucjom samorządowym i pozarządowym.
- Budżet Ministra Kultury powinien być adekwatny do nowych działań. Ze względu na ograniczenia budżetu państwa winno poszukiwać się pozabudżetowych środków finansujących kulturę. W tym celu proponuje się uzupełnienie istniejącego modelu finansowania kultury o rozwiązania stosowane w Europie, tworzące fundusze celowe dla realizacji polityk w poszczególnych obszarach kultury.
- Państwo, w tym Minister Kultury, powinno być partnerem dla jednostek samorządu terytorialnego i wspólnie z nimi kształtować kulturę w regionach.
- Samorządy terytorialne powinny zyskać większą motywację w kształtowaniu instytucjonalnego zaplecza dla rozwoju kultury, w tym do wypełniania założonych w lokalnych strategiach rozwoju celów w sferze kultury, a rola państwa powinna sprowadzać się do badań naukowych i monitorowania tej sfery oraz do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Jednocześnie Minister Kultury powinien posiadać odpowiednie środki na sprawowanie mecenatu nad działalnością instytucji kultury oraz instrumenty o charakterze motywującym, za pomocą których możliwa będzie realizacja polityki kulturalnej państwa w regionach.
- Zwiększyć powinna się społeczna partycypacja w sferze odpowiedzialności za kulturę, m.in. poprzez uspołecznienie decyzji podejmowanych w sferze kultury w regionach (lokalne strategie kulturalne, społeczne ciała opiniujące funkcjonowanie instytucji kultury). Wzrosnąć powinna również rola organizacji pozarządowych, poprzez równouprawnienie ich w dostępie do środków publicznych na zadania w sferze kultury.
- Unowocześnienie procesu zarządzania sferą kultury i usług kulturalnych.

- Wszystkie zaplanowane działania zaprogramowane w strategii powinny być dostępne dla mniejszości narodowych oraz instytucji prowadzonych przez tę społeczność w celu pielęgnowania różnorodności kulturowej i ich tradycji jako dorobku polskiej kultury.
- Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest podstawą dla podjęcia działań w kształtowaniu zintegrowanych produktów turystycznych, wykorzystujących (i działających na ich rzecz) elementy dziedzictwa kulturowego, aktywność instytucji kultury oraz skoncentrowane wokół tych instytucji przemysły kultury.

Strategicznymi obszarami w okresie programowania są:

- promocja czytelnictwa i wsparcie sektora książek i wydawnictw,
- ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie ochrona i rewaloryzacja zabytków,
- rozwój szkolnictwa artystycznego, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz unowocześnianie programów edukacji artystycznej i dostosowanie ich do rynku pracy,
- wzmocnienie efektywności działania i roli instytucji artystycznych w kreowaniu sfery kultury, w tym i promocji polskiej twórczości artystycznej,
- stworzenie systemu wspierania współczesnej twórczości artystycznej, stworzenie instytucji zajmujących się jej dokumentowaniem, gromadzeniem i udostępnianiem.
- Zwiększenie samodzielności instytucji kultury, także w znaczeniu ekonomicznym oraz wyposażenie ich w odpowiednie narzędzia finansowe, wpłynie pozytywnie na ich efektywność i konkurencyjność na rynku usług kulturalnych oraz na samodzielność programową.
- Rolą Ministra Kultury oraz jednostek samorządu terytorialnego jest motywowanie społeczności do partycypacji w funkcjonowaniu sfery kultury, w tym do dobrowolnego udziału w finansowaniu instytucji i wydarzeń kulturalnych oraz twórców za pomocą stworzonych narzędzi podatkowych. W tym celu Minister Kultury i samorządy powinny rozszerzyć obowiązki odpowiednich komórek swoich urzędów w zakresie promocji społecznej odpowiedzialności obywateli za kulturę (wspólne kampanie promocyjne, powstawanie społecznych paneli eksperckich i ciał doradczych związanych z możliwością pozyskania dodatkowych funduszy na kulturę w regionach).
- W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej w równym stopniu zadaniem Ministra Kultury, jednostek samorządu terytorialnego i instytucji kultury staje się pozyskanie środków na kulturę z funduszy strukturalnych oraz innych

środków Unii Europejskiej. W tym celu Minister Kultury i jednostki samorządu i instytucji kultury powinny zapewnić odpowiednie środki na wkład własny do projektów realizowanych w sferze kultury.

Założenia do Narodowej Strategii Rozwoju Kultury zostały poddane publicznej dyskusji z udziałem przedstawicieli środowisk twórczych, jednostek samorządu terytorialnego i partnerów społecznych. Strategia została uzupełniona o wnioski z tej dyskusji i została przedstawiona do zatwierdzenia przez Radę Ministrów jako program działań na lata 2004–2013. Strategia zawiera działania instytucjonalne, organizacyjne, prawne, finansowe i kontrolne, wraz ze wskazaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację tych zadań oraz potrzeb finansowych Ministra Kultury do realizacji strategii i źródła ewentualnego pochodzenia pozostałych środków.

Działania podejmowane w ramach Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 prowadzić powinny do następujących efektów:

- Zmniejszenie dysproporcji w dostępie do kultury w regionach.
- Zwiększenie udziału kultury w PKB
- Zwiększenie liczby MSP oraz liczby zatrudnionych w przemysłach kultury
- Radykalna poprawa podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków
- Stworzenie markowych produktów turystyki kulturowej
- Wykształcenie więzi pomiędzy kulturą, edukacją i nauką w kształtowaniu kapitału społecznego.

Cele Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 obejmują:

Cel strategiczny – nadrzędny: zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.

Cele cząsteczkowe – uzupełniające: wśród dwunastu celów wymieniono w punkcie czwartym: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.

Cele cząstkowe realizowane będą w ramach pięciu obszarów priorytetowych, jednym z nich jest dziedzictwo kulturowe.

Cele operacyjne Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 określa 11 programów operacyjnych Ministra Kultury. Programy operacyjne stanowią uszczegółowienie i rozszerzenie Narodowych Programów Kultury. Wśród nich na pozycji dziewiątej wymieniono: Ochronę i Zachowanie Dziedzictwa Kulturowego. Program realizowany jest w ramach dwóch komplementarnych priorytetów: rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych. Podstawowym celem priorytetu pierwszego jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie

zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę. Priorytet drugi programu koncentruje się natomiast na zadaniach związanych z zakupami dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupami starodruków i archiwaliów, konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wspieraniu rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych. Program jest zgodny z Narodowym Programem Kultury: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz Rozwój instytucji artystycznych i stanowi ich uszczegółowienie w zakresie dofinansowania zadań ze środków Ministra Kultury.

Program opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, jest zgodny z określonym na lata 2004 – 2020 programem, operacyjnym Ministra Kultury: Ochrona i Zachowanie Dziedzictwa Kulturowego, który realizowany jest w ramach dwóch komplementarnych priorytetów: rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych. Podstawowym celem priorytetu pierwszego jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę.

4.2. Strategiczne cele polityki województwa w zakresie opieki nad zabytkami.

4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Innowacyjne Mazowsze, została przyjęta Uchwałą nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.

Strategia jest dokumentem, którego zapisy powinny mieć wpływ na kształt przyszłego rozwoju przez określenie długookresowych procesów rozwojowych w regionie. Przez strategię rozumie się wybór takiej drogi rozwoju i wynikających z niej działań, aby osiągnąć w maksymalnym stopniu realizację celu, uznanego w danej strategii za nadrzędny (główny). Strategia uwzględnia także hierarchizację poszczególnych działań i problemów według stopnia ich ważności, co ma znaczenie w przypadku ich kolizji. Określa też priorytety, co warunkuje skuteczność wykorzystania posiadanych środków i zasobów. Wskazanie najważniejszych problemów daje podstawę do wykorzystania ustaleń strategii

jako narzędzia koordynacji działań samorządu województwa i ich integracji wokół realizacji najważniejszych dla regionu celów.

Istotą strategii jest wskazanie celów rozwojowych, których realizacja zapewni utrzymanie trwałego rozwoju. *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku* dotyczy wszystkich uczestników życia społeczno-gospodarczego regionu. Wskazuje działania, które należy realizować, aby osiągnąć przyjęte cele rozwojowe. Cele rozwojowe podporządkowane są wizji województwa: *Mazowsze to region spójny terytorialnie, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców.*

Z uwagi na duże zróżnicowanie przestrzenne rozwoju województwa mazowieckiego, konieczne jest prowadzenie polityki zmniejszającej te dysproporcje. Nadrzędnym (głównym) celem *Strategii* jest: *Zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie.* Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez przyspieszenie wzrostu gospodarczego, generowanego przez rozwój produkcji i przemysłu ukierunkowanego na eksport, szczególnie w branży średniozaawansowanych i zaawansowanych technologii.

Cel główny wynikający z wizji województwa jest możliwy do osiągnięcia poprzez realizację działań priorytetowego celu strategicznego, wzmacnianego działaniami podporządkowanymi celom strategicznym oraz ramowym celom strategicznym.

Wyodrębniono sześć obszarów tematycznych: gospodarka, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu i produkcji (priorytetowy cel strategiczny), przestrzeń i transport, społeczeństwo, środowisko i energetyka oraz kultura i dziedzictwo.

W dalszej części dokumentu omówiono diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej i potencjał województwa mazowieckiego, wyodrębniając kulturę i dziedzictwo. Zawarto informacje o różnych grupach zabytków, w tym o pałacach, gdzie wymieniono pałac w Siedlcach. Dokonano analizy SWOT, w której wśród mocnych stron wymieniono:

- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego, m.in. zamki, pałace, dwory, zabytki militarne i miejsca pamięci narodowej
- bogate i różnorodne tradycje kulturowe
- liczne podmioty prowadzące działalność kulturalną, w tym instytucje krajowe
- duży ruch turystyczny w skali kraju, w tym zwłaszcza w Warszawie
- liczne imprezy kulturalne
- wysoka w stosunku do krajowej aktywność społeczna w zakresie opieki i ochrony wartości kulturowych.

Wśród słabych stron wymieniono m. in.:

- niskie poczucie tożsamości regionalnej

- zły stan techniczny obiektów zabytkowych
- niewystarczający poziom informacji i promocji turystycznej regionu
- niski poziom cyfryzacji zabytków i utrudniony dostęp do materiałów i baz danych z tego zakresu
- niewystarczająca i nierównomiernie rozmieszczona baza turystyczna.

Wśród szans wymieniono, m.in.:

- wzrost znaczenia turystyki w gospodarce krajowej i tworzeniu PKB
- rozszerzenie edukacji społecznej związanej z ochroną i opieką nad zabytkami
- wprowadzanie i upowszechnianie nowych technologii informacyjnych w dziedzinie kultury i turystyki
- zwiększenie zainteresowania turystyką w regionie w wyniku organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych o charakterze międzynarodowym.

Wśród zagrożeń wymieniono, m. in.:

- niewystarczający poziom finansowania kultury
- brak skutecznych ram prawnych w zakresie rewitalizacji oraz ochrony i opieki nad zabytkami
- brak współpracy władz na różnych poziomach administracji w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego
- słaba promocja kultury w kraju i zagranicą.

W dalszej części *Strategii* stwierdzono, że osiągnięcie celu ramowego, jakim jest: *Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia*, będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej;
- Upowszechnianie kultury i twórczości.

W uszczegółowionych kierunkach działań, w ramach upowszechniania kultury i twórczości, podkreślono, że wskazana jest cyfryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego w celu ich standaryzacji i zwiększenia dostępności.

Skuteczność wdrażania i realizacji celów określonych w *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku* będzie podlegała monitorowaniu i ewaluacji. Monitorowanie i ewaluacja wskaźników realizacji *Strategii* ma na celu weryfikację skuteczności działalności Samorządu Województwa Mazowieckiego. Za monitorowanie

odpowiedzialne będzie Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie. Co najmniej raz w roku wydawany będzie raport z realizacji *Strategii*, zawierający ocenę działalności Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji *Strategii*.

Program opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, jest zbieżny z jednym z sześciu obszarów tematycznych, jakim jest: Kultura i dziedzictwo oraz celem ramowym: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia, który będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej;
- Upowszechnianie kultury i twórczości.

4.2.2 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego 2014.

Projekt aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjął Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 11 czerwca 2013 r. Natomiast Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą 180/14 w dniu 7 lipca 2014 r. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje kierunki polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa. *Plan* jest elementem regionalnego planowania strategicznego; jego ustalenia stanowią transpozycję na układ przestrzenny ustaleń *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego*. W systemie planowania przestrzennego pełni on funkcję koordynacyjną między planowaniem krajowym, a planowaniem miejscowym.

Celem Planu jest określenie polityki przestrzennej dla województwa mazowieckiego, polegającej na:

- *rozmieszczeniu w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej w oparciu o cele i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa;*
- *ukierunkowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnienie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa;*

- *wpływanu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarujących w przestrzeni, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.*

Plan przyjmuje ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju województwa, rozumianego jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania podstawowych potrzeb zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Między innymi wśród wielu zasad przyjęto: zasadę komplementarności ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazu polegająca na tworzeniu pasm przyrodniczo-kulturowych.

W dokumencie stwierdzono, że ochrona dziedzictwa kulturowego jest częścią procesu kształtowania zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego w województwie i tożsamości kulturowej. Ustalenia *Zintegrowanej polityki opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej* obejmują:

- zarządzanie zasobami dziedzictwa, ochronę i eksponowanie przestrzennych świadectw dziedzictwa, zwłaszcza najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej regionu;
- kształtowanie walorów krajobrazowych województwa oraz ochronę przestrzeni posiadających unikatowe lub specyficzne dla regionu walory krajobrazowe;
- zachowanie różnorodności kulturowej województwa, kształtowanie tożsamości regionalnej i historycznej oraz zapewnienie dostępności do zasobów dziedzictwa zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W zakresie polityki opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej *Plan* ustala:

1) Zachowanie ciągłości dziedzictwa kulturowego regionu m.in. poprzez:

- ochronę i przywracanie wartości dziedzictwa materialnego o wyrazistej tożsamości, w tym rewitalizację i rewaloryzację zdegradowanych obiektów i obszarów historycznych, a zwłaszcza architektury drewnianej, dworskiej, przemysłowej, obiektów budownictwa obronnego;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej najcenniejszych zasobów dziedzictwa regionu i m.in. wymienia układ urbanistyczny Siedlec;
- kształtowanie i ochronę systemu krajobrazów kulturowych zachowujących tożsamość kulturową i walory tradycyjnego krajobrazu;
- ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych historycznych miast i wsi poprzez ochronę panoram i eksponowanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych oraz kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu

do tradycji miejsca;

- rewitalizację i zabezpieczenie obiektów i układów urbanistycznych
- ochronę dziedzictwa archeologicznego;
- ochronę miejsc związanych z walkami narodowo-wyzwoleńczymi;
- ochronę i rozbudowę muzeów;
- zachowanie różnorodności kulturowej regionu: pielęgnowanie tradycji i lokalnego folkloru w powiązaniu z zasobami dziedzictwa materialnego, identyfikację oraz rozwój tradycyjnych form działalności gospodarczej, upowszechnianie „ginących zawodów”; ochronę miejsc kultu religijnego;
- popularyzację i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa, w tym wprowadzanie nowych form zwiedzania zabytków, wykorzystanie nowych technologii (digitalizacja zasobów);
- identyfikację dóbr kultury współczesnej o charakterze ponadlokalnym i ich ochronę poprzez ustalenia planów miejscowych.

2) Umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego, m.in. poprzez:

- kształtowanie pasm przyrodniczo-kulturowych, wykorzystanie sieci miast historycznych oraz atrakcji krajobrazowo-architektonicznych dla wyznaczania szlaków turystyki kulturowej;
- kreowanie produktów turystyki kulturowej w oparciu o tradycje historyczne, w tym kultury i sztuki ludowej, tradycje ziemiańskie, tradycje rycerskie, religijne;
- tworzenie szlaków kulturowych wielkich artystów (znanych osobistości) Mazowsza np. malarzy, rzeźbiarzy, pisarzy;
- adaptację obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych;
- zagospodarowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową w celach dydaktycznych, naukowych i turystycznych;
- tworzenie płaszczyzn współpracy międzyregionalnej w zakresie zachowania i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego (tradycji historycznych, śladów osadnictwa, dziedzictwa kultury ludowej) dla rozwoju produktów turystyki kulturowej.

3) Kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez:

- kreowanie ośrodków budowania tożsamości kulturowej regionu i m. in. wymienia Siedlce;
- stymulowanie partycypacji społecznej w podejmowaniu działań dotyczących zarządzania dziedzictwem kulturowym i służących ochronie obiektów zabytkowych

oraz promowanie najlepszych przykładów takich działań;

- propagowanie korzyści płynących z dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz zachowania typowych dla regionu form budownictwa tradycyjnego;
- wspieranie działalności stowarzyszeń działających w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

W ustaleniach dotyczące środowiska przyrodniczego, ochrony krajobrazu i środowiska kulturowego, w zakresie dziedzictwa kulturowego i jego ochrony – wyznaczone zostały następujące główne kierunki działań:

- wyodrębnienie w *Planie* obszarów „ochrony krajobrazów kulturowych”;
- określenie potencjału rozwojowego związanego z zachowaniem wartościowych elementów środowiska kulturowego (obiektów, struktur przestrzennych, krajobrazów kulturowych) oraz wskazanie przestrzeni mogących pełnić funkcje symboliczne i identyfikacyjne;
- wzmacnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym oraz rewitalizacja i adaptacja historycznych i zabytkowych obiektów głównie na cele kulturowe;
- zachowywanie tradycyjnych wzorców zabudowy;
- ochrona i rewaloryzacja zachowanych obiektów zabytkowych i zespołów ruralistycznych.

W dalszej części dokumentu stwierdzono, że podstawowym zagrożeniem historycznych centrów miast i wsi jest nadmierna presja urbanistyczna oraz sposób zagospodarowania i kształtowanie nowej zabudowy w sposób obcy dla tradycji i tożsamości miejsc. Podstawę procesu budowania tożsamości regionalnej w województwie stanowi różnorodność kulturowa regionu i wzmocnienie tożsamości lokalnych, religijnych, etnicznych. Ważnym działaniem staje się kreowanie sieci ośrodków osadzonych w środowiskach lokalnych. Jako ośrodki budowania tożsamości kulturowej regionu wskazano wśród różnych miejscowości również Siedlce.

Problematyka związana z ochroną dziedzictwa kulturowego zawarta w Programie opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, jest zbieżna z wieloma ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Mazowieckiego, m. in. z przedstawionymi niżej:

- ochronę i przywracanie wartości dziedzictwa materialnego o wyrazistej tożsamości, w tym rewitalizację i rewaloryzację zdegradowanych obiektów i obszarów historycznych, a zwłaszcza architektury drewnianej, dworskiej, przemysłowej, obiektów budownictwa obronnego;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej najcenniejszych zasobów dziedzictwa

- regionu i m.in. wymienia układ urbanistyczny Siedlec;
- rewitalizację i zabezpieczenie obiektów i układów urbanistycznych
  - ochronę dziedzictwa archeologicznego;
  - ochronę miejsc związanych z walkami narodowo-wyzwoleńczymi;
  - ochronę i rozbudowę muzeów;
  - adaptację obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych;
  - kreowanie ośrodków budowania tożsamości kulturowej regionu.

4.2.3. Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015 został opracowany przez Zespół powołany przez Marszałka Województwa Mazowieckiego Zarządzeniami nr 43/11 i 98/11. Dokument przyjął Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 42/12 z dnia 12.03.2012 r.

Założeniem strategicznym programu jest: Zachowanie regionalnej przestrzeni kulturowej i kultywowanie tradycji jako podstawy budowania tożsamości kulturowej regionu i kształtowania postaw społecznych w sferze opieki nad zabytkami oraz wykorzystania dziedzictwa dla rozwoju regionu.

W ramach programu określono cztery cele operacyjne, oraz szereg konkretnych zadań przypisanych poszczególnym działaniom.

Cele operacyjne i kierunki działań:

1) Ochrona i zachowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa regionu

- ochrona zabytków ruchomych,
- ochrona zabytków nieruchomych,
- ochrona zabytków archeologicznych,
- ochrona, dokumentacja i popularyzacja zasobów o szczególnej wartości decydujących o specyfice regionu (najcenniejszych i charakterystycznych),
- ochrona i kreowanie krajobrazów kulturowych zachowujących tożsamość kulturową i walory krajobrazowe, w tym komponowanych ciągów zieleni,
- kształtowanie i ochrona przestrzeni historycznych miast i wsi,
- rewitalizacja historycznych ośrodków życia kulturalnego,
- pielęgnowanie tradycji i lokalnego folkloru w powiązaniu z zasobami dziedzictwa materialnego,
- popularyzacja i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa

2) Kształtowanie tożsamości regionalnej.

- utrwalanie i kształtowanie świadomości mieszkańców o historii i zasobach dziedzictwa kulturowego, w tym regionalnego i lokalnego oraz budowanie i pielęgnowanie wrażliwości na bogactwo przestrzeni kulturowej,
  - kształtowanie regionalnej dumy w oparciu o zabytki architektury i budownictwa,
  - krajobraz kulturowy, wydarzenia historyczne oraz działalność wybitnych osób,
  - wykorzystanie pamięci historycznej i zasobów dziedzictwa do integracji mieszkańców i stymulowania rozwoju - tworzenie przestrzennych ciągów inicjatyw,
  - kreowanie ośrodków budowania tożsamości kulturowej regionu (w ramach pasm turystyczno-kulturowych),
  - promocja walorów kulturowych regionu.
- 3) Wzrost społecznej akceptacji dla zasobów dziedzictwa kulturowego regionu.
- stymulowanie działań służących ochronie obiektów zabytkowych i promowanie najlepszych przykładów takich działań,
  - edukacja społeczeństwa w zakresie praw i obowiązków dotyczących opieki nad zabytkami,
  - stymulowanie i intensyfikacja współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym w działaniach na rzecz edukacji, promocji, podniesienia świadomości o zasobach i potrzebie zachowania dziedzictwa regionu.
- 4) Efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego regionu oraz kreowanie pasm turystyczno-kulturowych.
- wspieranie podmiotów posiadających w swoich zasobach znaczną liczbę zabytków w działaniach służących efektywnemu zarządzaniu obiektami zabytkowymi,
  - stymulowanie wykorzystania dziedzictwa kulturowego w obszarze przemysłów kultury i czasu wolnego,
  - kształtowanie pasm turystyczno-kulturowych,
  - kreowanie produktów turystyki kulturowej w parciu o tradycje historyczne,
  - wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego i regionalnego poprzez organizację wydarzeń kulturalno-historycznych w miejscach zabytkowych,
  - adaptacja obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych,
  - propagowanie korzyści płynących z wykorzystania dziedzictwa i krajobrazu kulturowego dla rozwoju regionalnego i lokalnego.

Program opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, ściśle nawiązuje do założenia strategicznego programu oraz celów operacyjnych i zadań Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami na lata 2012-2015. Zostały tu wymienione takie zadania, jak:

- ochrona zabytków ruchomych,
- ochrona zabytków nieruchomych,
- ochrona zabytków archeologicznych,
- ochrona i kreowanie krajobrazów kulturowych zachowujących tożsamość kulturową i walory krajobrazowe, w tym komponowanych ciągów zieleni,
- kształtowanie i ochrona przestrzeni historycznych miast i wsi,
- rewitalizacja historycznych ośrodków życia kulturalnego,
- popularyzacja i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa
- popularyzacja i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego i regionalnego poprzez organizację wydarzeń kulturalno-historycznych w miejscach zabytkowych,
- adaptacja obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych,

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Strategiczne cele polityki miasta w zakresie opieki nad zabytkami

5.1.1. Strategia Rozwoju Siedlec do roku 2015

W/w Strategia Rozwoju Siedlec do roku 2015 została przyjęta uchwałą Rady Miasta Siedlce Nr XXI/229/2007 z dnia 30 listopada 2007 r. W pierwszej części opracowania omówiono uwarunkowania rozwoju. Podkreślono korzystne położenie Siedlec akcentując olbrzymie znaczenie miasta w trójkącie Warszawa – Białystok – Lublin. Wspomniano o ważnych szlakach komunikacyjnych przebiegających przez miasto, a także o ich modernizacji. Stwierdzono, że od wielu lat Siedlce utrzymują i rozwijają rolę regionalnego ośrodka szkolnictwa i akademickiego. Również dla mieszkańców subregionu Siedlce stały się istotnym ośrodkiem kulturalnym, w którym organizowane są liczne imprezy o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym.

Analiza dotychczasowego rozwoju miasta oraz ocena uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych pozwoliła na sformułowanie następującej misji, która kształtuje wizerunek Siedlec. Misją siedleckiego samorządu lokalnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków do długo falowego, zrównoważonego rozwoju opartego na wiedzy, nowoczesnych technologiach, przedsiębiorczości, umożliwiającego wzrost zatrudnienia i poprawę warunków życia mieszkańców z zachowaniem wartości kulturowych i środowiska kulturalnego.

Wizja i misja rozwoju pozwoliły wyznaczyć strategiczne cele rozwoju miasta, cele operacyjne i działania. Wśród nich wymieniono:

- Utrwalanie i wzmacnianie tożsamości kulturowej i historycznej miasta, w tym odbudowa, rekonstrukcja i rewitalizacja obiektów zabytkowych.
- Budowa i modernizacja infrastruktury dla celów turystycznych i rekreacyjnych.
- Budowa systemu informacji miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem atrakcyjnych obiektów.
- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w tym obiektów przemysłowych.
- Poprawa ładu przestrzennego i estetyki miasta w rejonie ulic: Pułaskiego, Kilińskiego, Sienkiewicza, Floriańskiej, Placu Sikorskiego, Skweru Niepodległości, Skweru Kościuszki.
- Poprawa stanu zieleni miejskiej oraz zwiększenie obszarów zielonych.

W końcowej części dokumentu wskazano źródła finansowania osiągnięcia celów strategicznych i określono sposób monitoringu realizacji strategii rozwoju.

Strategia została już praktycznie zrealizowana, a zatem uwzględnia się w Programie, Sprawozdanie z realizacji „Strategii rozwoju Siedlec do roku 2015”.

W ramach realizacji Strategii przygotowano do realizacji projekt p.n. „Rewaloryzacja zabytkowego Parku Miejskiego Aleksandria”. Miasto posiada opracowaną dokumentację projektową oraz pozwolenie na budowę i złożony jest wniosek o dofinansowanie inwestycji z funduszu Unii Europejskiej. Wykonane zostało ogrodzenie fragmentu parku od ul. Konarskiego, dalsza realizacja będzie uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych.

Wybudowano Regionalny Ośrodek Sportu, Rekreacji, Rehabilitacji i Turystyki oraz Park Wodny Siedlce.

Zostały wytyczone turystyczne szlaki rowerowe na terenie miasta Siedlce i powiatu siedleckiego. Region prezentowany był na Targach Turystyki i Wypoczynku LATO 2013 oraz na Targach BIT w Mediolanie.

Sukcesywnie opracowywane są i uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zostało zmienione w części studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce, a także przystąpiono do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce.

Zostały sporządzone koncepcje zagospodarowania terenu w rejonie dworca PKP przy ul. Partyzantów i Zbrojnej. Koncepcje dotyczą budowy Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego w trzech wariantach: z funkcją usługowo-biurową, centrum wystawienniczego, centrum logistyczno-wystawienniczego.

Zapisy Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, są

zbieżne z celami i zadaniami Strategii Rozwoju Siedlec do roku 2015. Wiele z nich zostało zrealizowane, a są takie które będą kontynuowane, m.in.:

- Utrwalanie i wzmacnianie tożsamości kulturowej i historycznej miasta, w tym odbudowa, rekonstrukcja i rewitalizacja obiektów zabytkowych.
- Budowa i modernizacja infrastruktury dla celów turystycznych i rekreacyjnych.
- Budowa systemu informacji miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem atrakcyjnych obiektów.
- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w tym obiektów poprzemysłowych.
- Poprawa ładu przestrzennego i estetyki miasta w rejonie ulic: Pułaskiego, Kilińskiego, Sienkiewicza, Floriańskiej, Placu Sikorskiego, Skweru Niepodległości, Skweru Kościuszki.
- Poprawa stanu zieleni miejskiej oraz zwiększenie obszarów zielonych.

5.1.2. Program ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016

Program ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016 został przyjęty uchwałą Rady Miasta Siedlce Nr XLV/642/2009 z dnia 28 sierpnia 2009 r.

Program ochrony środowiska jest opracowaniem kompleksowo przedstawiającym politykę ekologiczną miasta, będącym równocześnie aktualnym źródłem informacji o ekologicznych uwarunkowaniach Siedlec, a także spisem konkretnych zadań i zaleceń dla organów miasta oraz wszystkich jednostek korzystających ze środowiska. Realizacja tych zadań przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców miasta Siedlce. Głównym celem Programu jest przedstawienie polityki ekologicznej miasta wraz z wynikającymi z niej celami, kierunkami działań i zadaniami.

Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny z ochroną walorów środowiskowych. Nadrzędny cel "Programu ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 - 2016" sformułowano następująco: Rozwój społeczno-gospodarczy miasta Siedlce w harmonii z wymogami ochrony środowiska. Realizacja "Programu ochrony środowiska dla miasta Siedlce" pozwoli na osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju, gdzie ochrona środowiska stanowi nierozłączną część procesów rozwojowych i jest rozpatrywana razem z nimi.

Przy omawianiu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowanie zasobów przyrody, stwierdzono, że na system przyrodniczy miasta składają się m. in.:

- tereny zieleni z roślinnością naturalną, pół-naturalną i urządzoną z elementami naturalnymi: ciąg leśny w południowo-zachodniej części miasta, doliny rzeczne Muchawki i Helenki z ciągami zieleni nadbrzeżnej, tereny zalewowe rzeki Helenki, otoczenie zalewu Muchawki od strony miasta oraz tereny starej zieleni urządzonej z elementami naturalnymi, jak park „Aleksandria”;
- tereny zabudowy luźnej (osiedlowej i jednorodzinnej) z zielenią towarzyszącą - głównie na obrzeżach śródmieścia, w tym najwartościowsze założenie osiedla Nowe Siedlce.

Wśród obszarów i obiektów przyrodniczych chronionych prawem m. in. wymieniono:

- Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu został ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 lipca 2002 r., na terenie miasta obejmuje dolinę rzeki Muchawki.
- „Aleksandria” - Park założony przez Księżnę Aleksandrę Ogińską pod koniec XVIII w. z dołączonym w latach 70-tych fragmentem między ul. Wiszniewskiego i Kazimierzowską. Gatunki dominujące: wiąz szypułkowy, kasztanowiec zwyczajny, klon zwyczajny, jesion wyniosły, lipa szerokolistna, olsza czarna, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy. Na terenie parku znajduje się 9 pomników przyrody.
- Park miejski przy ul. Bema - cenny drzewostan, w tym 18 pomników przyrody.
- Osiedle „Nowe Siedlce” - wytyczone w latach 20-tych XX wieku tzw. „miasto-ogród” - objęte konserwatorską strefą ochrony zachowanych elementów zabytkowych. Podstawową ideą było stworzenie dobrych warunków życia na dużych działkach w otoczeniu zieleni. Zgodnie z założeniem wszystkie ulice osiedla obsadzone są rzędami drzew, działki natomiast mają powierzchnię 2500-3000 m². Wskazane jest zachowanie reliktowo szerokości i układu działek wraz z zielenią. Wymaga to szczególnego dbania o szatę roślinną, jej ochronę i konserwację. Oprócz wartości historycznych jest to teren o dużym stopniu nasycenia zielenią (ok. 75 %).
- Pomniki przyrody wpisane do wojewódzkiego i miejskiego rejestru pomników przyrody.

Wszystkie wymienione obiekty, w aktach prawnych dotyczących ich utworzenia, mają zapisane obowiązujące warunki i określone zasady ochrony zasobów przyrodniczych.

W dalszej części dokumentu przy omawianiu jednego z celów jakim jest: „Ochrona i zwiększanie terenów zielonych na terenie miasta”, w podstawowych kierunkach działań, wymieniono: Konserwacja i rewaloryzacja zieleni na terenie miasta.

W procesie wdrażania programu ochrony środowiska powinni uczestniczyć przedstawiciele różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego, a ich działania powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Prezydencie Miasta, który składa Radzie Miasta raporty z wykonania Programu. Prezydent Miasta (poprzez koordynatora

Programu) będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie.

Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, koresponduje z zapisami Programu ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016, który omawia m. in. obiekty znaczące w obszarze dziedzictwa kulturowego, takie jak:

- Park – „Aleksandria” założony przez Księżnę Aleksandrę Ogińską pod koniec XVIII w.
- Park miejski przy ul. Bema z cennym drzewostanem, w tym 18 pomników przyrody.
- Osiedle „Nowe Siedlce” - wytyczone w latach 20-tych XX wieku tzw. „miasto-ogród” - objęte konserwatorską strefą ochrony zachowanych elementów zabytkowych.

Ponadto Program opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, i Program ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016, są zgodne w określeniu jednego z celów jakim jest: „Ochrona i zwiększanie terenów zielonych na terenie miasta” oraz w jednym z podstawowych kierunkach działań: Konserwacja i rewaloryzacja zieleni na terenie miasta.

5.1.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Siedlce

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce, zostało przyjęte uchwałą Rady Miasta Siedlce Nr XXXIX/620/2005 z dnia 24 listopada 2005 r., zmienione uchwałą Nr XLIV/632/2009 z dnia 10 lipca 2009 r., uchwałą Nr XLVII/671/2009 z dnia 30 października 2009 r., uchwałą Nr XXVI/509/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r., uchwałą Nr XXXVI/658/2013 z dnia 29 listopada 2013 r.

W uwarunkowaniach studium zostały przedstawione wykazy obiektów i obszarów zabytkowych oraz przyrodniczych, a także został omówiony stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz środowiska przyrodniczego. W kierunkach studium zajęto się ustaleniami dotyczącymi obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Ustalono generalne zasady ochrony wartości zabytkowych, którym należy podporządkować kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w obszarach dziedzictwa kulturowego oraz środowiska przyrodniczego.

Objęto ochroną obszary i obiekty dziedzictwa kulturowego wpisane do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ) według załączonego wykazu, obiekty zainteresowania konserwatorskiego w ewidencji WKZ, wg wykazu oraz wyznaczone wymienione niżej konserwatorskie strefy ochrony dziedzictwa kulturowego, które oznaczono na mapie.

Określono chronione elementy dziedzictwa kulturowego:

- budynki wpisane do rejestru zabytków
- inne budynki zainteresowania konserwatorskiego

strefy i obszary:

- pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej
- ochrony zachowanych elementów zabytkowych
- ochrony konserwatorskiej krajobrazu
- ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych
- obserwacji archeologicznej i stanowisk ze strefami
- historycznie ukształtowanego układu ulic.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymagane jest stosowanie zasad ochronnych dla zweryfikowanych obszarów i obiektów według aktualnych rejestrów i ewidencji konserwatorskich:

Objęto ścisłą ochroną obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków, z ustaleniem, że uzgodnieniu z WKZ w zakresie określonym odrębnymi przepisami podlegają wszelkie zmiany obiektów zabytkowych i zmiany zagospodarowania w ich otoczeniu.

Objęto ochroną obiekty o wartościach kulturowych, figurujące w ewidencji WKZ, z ustaleniem, że opiniowaniu przez WKZ w zakresie określonym odrębnymi przepisami podlegają wszelkie zmiany obiektów chronionych i zmiany zagospodarowania w ich otoczeniu.

Wyznaczono następujące strefy ochrony dziedzictwa kulturowego (konserwatorskie):

1. Strefa pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych obejmująca układ urbanistyczny oraz zespoły obiektów i obszary wpisane do rejestru zabytków, gdzie wymagane jest:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, cmentarzy przykościelnych, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych,
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej, zachowanej zabudowy historycznej, za wyjątkiem działek przeznaczonych pod realizację obiektów użyteczności publicznej w kwartale zabudowy ograniczonym ulicami: Piłsudskiego, Asza, Pułaskiego, Morską,
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej,
- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego (nie dotyczy koniecznych do obsługi terenu dróg dojazdowych oraz lokalnych w rejonie placu Sikorskiego),

- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej,
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, za wyjątkiem realizacji obiektów użyteczności publicznej w kwartale zabudowy ograniczonym ulicami: Piłsudskiego, Asza, Pułaskiego, Morską,
- dostosowanie gabarytów nowej zabudowy do obiektów znajdujących się w sąsiedztwie, w przedmiotowej strefie,
- dopuszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² w rejonie Placu Sikorskiego - zgodnie z oznaczeniem na mapie,
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia,
- uzgadnianie z WKZ wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

2. Strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych obejmująca historyczne rozplanowanie dziewiętnastowiecznego miasta, układ urbanistyczny Nowych Siedlec, dwa zespoły domów kolejowych, zespół gospodarczy przy założeniu Szkoły Rolniczej i otoczenie pomnika W. Rawicza przy ul. Partyzantów, gdzie wymagane jest:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych,
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych - dotyczy obszarów uzupełnianej, zachowanej zabudowy historycznej,
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej,
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej,
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic
- dopuszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² w rejonie ulicy Sportowej - zgodnie z oznaczeniem na mapie ,
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia,
- opiniowania przez WKZ wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczanie szyldów i reklam.

3. Strefa ochrony krajobrazu obejmująca otoczenie parku pałacowego, gdzie wymagane jest:

- uzyskanie opinii WKZ dla wszelkich działań inwestycyjnych,
- zachowanie drzewostanu i nie wprowadzanie zwartych nasadzeń wysoką roślinnością,

- utrzymanie obecnego użytkowania i zakaz lokalizacji zabudowy (za wyjątkiem niezbędnych zmian zagospodarowania służących podnoszeniu standardu użytkowania).

4. Strefa ochrony zabytków archeologicznych obejmująca osiemnastowieczny cmentarz parafialny przy ul. Cmentarnej i Wojskowej, gdzie wymagane jest:

- uzyskanie akceptacji WKZ dla działań inwestycyjnych oraz poprzedzenie wszelkich prac ziemnych badaniami archeologicznymi o charakterze ratowniczym.

5. Strefa obserwacji archeologicznej obejmująca pierwszy cmentarz żydowski między ul. Świrskiego a ul. Piłsudskiego, drugi cmentarz żydowski między ul. Pułaskiego a ul. Sienkiewicza, znalezisko szesnastowiecznej ceramiki przy ul. Świrskiego i ul. Pustej oraz bruk kamienny przy ul. Romanówka, gdzie wymagane jest:

- zgłaszanie zamiaru podjęcia większych prac ziemnych służbom archeologiczno-konserwatorskim (w uzasadnionych przypadkach i w oparciu o odrębne przepisy WKZ może nakazać przeprowadzenie wyprzedzających badań archeologicznych, wyjąławiających powierzchnię stanowiska archeologicznego),
- zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych, wymagających szczególnych warunków posadowienia (np. palowanie, odwierty).

6. Strefy ochronne stanowisk archeologicznych wyznaczone dla 18 stanowisk. Wymagania jak dla strefy obserwacji archeologicznej.

Wymagane jest, aby przy sporządzaniu projektów i zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących te strefy lub ich fragmenty, zostały uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odpowiednie ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na ich obszarach zabytków.

Wyznaczono następujące strefy ochrony środowiska przyrodniczego:

- 1) Pomników przyrody, ich zespołów parkowych i szpalerów - obiekty ze strefami ochronnymi wg rejestru Konserwatora Przyrody; wskazano symbolami graficznymi jako pojedyncze pomniki przyrody, zespoły parkowe i szpalery przy ul. Janowskiej.
- 2) Obszar Natura 2000 – wyznaczono zgodnie z Decyzją Komisji z dnia 10.01.2011r. w sprawie przyjęcia, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEC, czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (2011/64/EU).
- 3) Siedlecko-węgrowskiego obszaru chronionego krajobrazu, wg Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z 15 kwietnia 2005 r.
- 4) Otuliny rezerwatu przyrody „Stawy Siedleckie” – 1 obszar wyznaczono wg Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r.

5) Ochrony ekologicznej - strefa składająca się z 2 obszarów (wzdłuż rz. Muchawki i rz. Helenki) wyznaczono wg Planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce z 1992 r., jako wymóg jej ponownego ustanowienia w planach miejscowych.

6) Użytków ekologicznych - 3 obszary wyznaczono wg uchwał Rady Miasta o ustanowieniu tych użytków.

7) Obszarów cennych przyrodniczo – 2 obszary; wyznaczono na podstawie waloryzacji przyrodniczej, przeprowadzonej na potrzeby zmiany studium wg uchwały Nr IV/51/2011 Rady Miasta Siedlce z dnia 28 stycznia 2011 r. i uchwały Nr VIII/170/2011 Rady Miasta Siedlce z dnia 27 maja 2011 r.

Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, jest spójny z zawartością Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce, odnośnie uwarunkowań, jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. W uwarunkowaniach przedstawione zostały obiekty i obszary reprezentujące dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze miasta Siedlce. Wymieniono obiekty i obszary wpisane do rejestru województwa mazowieckiego oraz ujęte w ewidencji zabytków. W uwarunkowaniach określono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zaproponowano granice stref konserwatorskich oraz sformułowano ustalenia dotyczące zagospodarowania obszarów ujętych strefami. Ponadto określono obszary, obiekty i działania, które wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obecnie, na podstawie uchwały Rady Miasta Siedlce Nr XXX/567/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r., przystąpiono do sporządzania nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce, dla obszaru w granicach administracyjnych miasta.

5.1.4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Piłsudskiego, Sportową, Katedralną i Wojskową.

Uchwałą Nr XLVI/664/2009 Rady Miasta Siedlce z dnia 25 września 2009 roku W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków sformułowano zapisy:
Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej;

- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego (nie dotyczy koniecznych do obsługi terenu dróg dojazdowych);
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy;
- uzgadnianie z konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami oraz nie powodującym zmiany ustaleń planistycznych uchwały;

Ustala się strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do kompozycji przestrzennej;
- dopuszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² w rejonie ulicy Sportowej;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- uzgadnianie przez konserwatora zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

Ochronie podlegają na mocy przepisów odrębnych obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- bank, ul. Piłsudskiego 70, nr rejestru: A-402 z dn. 2.01.1992 r.;
- oficyna I banku, ul. Piłsudskiego 72, nr rejestru: A-402 z dn. 2.01.1992 r.;
- oficyna II banku, ul. Wojskowa 1, nr rejestru: A-402 z dn. 2.01.1992 r.

Wymagania ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków określają przepisy odrębne.

Relacje Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce na lata 2015 – 2018, z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego części terenu miasta Siedlce, zostaną sformułowane w podrozdziale: 5.1.19. Relacje Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018 z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego części terenów Siedlec

5.1.5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pomiędzy ulicami: Piłsudskiego, Asza, Pułaskiego i Kochanowskiego w Siedlcach.

Uchwała Nr XXIV/361/2004 Rady Miasta Siedlce z dnia 30 czerwca 2004 roku.

Celem planu jest określenie poprzez ustalenia zawarte w niniejszej Uchwale warunków i zasad zagospodarowania dla terenów położonych w granicach planu, w szczególności dla terenów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym Skweru Jana Pawła II i Placu Generała Sikorskiego. Tereny położone w granicach planu znajdują się w granicach ścisłej strefy ochrony konserwatorskiej obejmującej część historycznego układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne planowane w granicach planu powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na zasadach określonych w przepisach szczególnych.

5.1.6. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce w rejonie ul. Błonie.

Uchwała Nr XVIII/265/2000 Rady Miasta Siedlce z dnia 24 lutego 2000 roku

W planie wyznaczono strefę ochrony ekspozycji „E” stanowiącą zabezpieczenie walorów widokowych. Obowiązuje uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wysokości nowo wznoszonych obiektów budowlanych, która nie powinna przekraczać 14 m nad poziomem chodnika.

W obszarze strefy usługowo – mieszkaniowej obejmującej „śródmieście”, gdzie obowiązuje najwyższa intensywność wykorzystania terenu oraz obowiązują rygory tworzenia wielofunkcyjnych kwartałów zabudowy dostosowanej charakterem przestrzennym i detalem architektonicznym do historycznie ukształtowanych cech układu urbanistycznego,

Wyznaczono strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych „B”, w której ustala się rygory w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy nawiązującej do zabytkowej,

Linia zabudowy dla projektowanych budynków powinna nawiązywać do linii zabudowy istniejących budynków. Dopuszczalne jest indywidualne ustalenie linii zabudowy w uzasadnionych przypadkach, w uzgodnieniu z Architektem Miejskim, a także z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

5.1.7. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce w rejonie ulic: Granicznej, Północnej, Kazimierzowskiej pod nazwą „Błonia Siedleckie”.

Uchwała Nr X/138/2003 Rady Miasta Siedlce, z dnia 28 maja 2003 roku

W rozdziale dotyczącym Ochrony dóbr kultury, wymienionego planu umieszczono następujące zapisy:

- Stwierdza się, że na terenie objętym zmianą planu nie występują elementy zagospodarowania przestrzennego stanowiące przedmiot ochrony Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- W przypadku natrafienia na wszelkie znaleziska archeologiczne dokonane w toku prowadzenia prac ziemnych i budowlanych, obowiązuje nakaz zgłoszenia do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przerwanie prac ziemnych lub budowlanych.
- Strefa kultu religijnego po zrealizowaniu i zagospodarowaniu, powinna być chroniona jako szczególny obszar historycznego i religijnego wydarzenia jakim była milenijna celebra papieska oraz istotny element wartości krajobrazowej tej części miasta.

5.1.8. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie „Północnej Dzielnicy Przemysłowej”.

Uchwała NR XXIV/458/2012 Rady Miasta Siedlce, z dnia 26 października 2012 r.

W planie określone zostały zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, następująco:

- Ustala się ochronę kapliczki ceglanej z lat 30 - XX wieku przy ulicy Sokołowskiej 166, w zakresie gabarytów.
- Ustala się ochronę domu ceglanego z 1931r. przy ulicy Sokołowskiej 141, w zakresie gabarytów, wielkości i kształtu okien.
- Ustala się ochronę magazynu ceglanego z lat 30 - XX w. przy ulicy Sokołowskiej 157, w zakresie gabarytów.

5.1.9. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza i Kilińskiego.

Uchwała Nr XLI/570/2009 Rady Miasta Siedlce, z dnia 24 kwietnia 2009 roku.

W w/w planie w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dokonano następujących zapisów:

Ustala się ochronę szkoły przy ul. Floriańskiej oraz 31 kamienic przy ul. ul. Kilińskiego, Pułaskiego i Sienkiewicza.

Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy;
- uzgadnianie z konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami oraz nie powodującym zmiany ustaleń planistycznych uchwały.

Ustala się strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- uzgadnianie przez konserwatora zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

Ustala się strefę ochrony stanowiska archeologicznego oznaczonego w krajowej ewidencji zabytków archeologicznych pod numerem AZP 58-78/8, gdzie wymagane jest:

- uzgadnianie ze służbami archeologiczno-konserwatorskimi, stosownie do wymagań przepisów odrębnych, zamiaru rozpoczęcia inwestycji, których realizacja wiąże się z wykonaniem prac ziemnych ingerujących w podłoże na głębokość 20 cm;
- uzgadnianie, stosownie do wymagań przepisów odrębnych, lokalizacji obiektów kubaturowych, wymagających szczególnych warunków posadowienia (np. palowanie, odwierty).

5.1.10. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce w rejonie ulic: Granicznej, Północnej, Kazimierzowskiej pod nazwą „Błonia Siedleckie” obejmującej teren pomiędzy ulicami Północną i Kazimierzowską.

Uchwała Nr XLIX/718/2009 Rady Miasta Siedlce, z dnia 16 grudnia 2009 roku.

W wyżej wymienionym planie, w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, umieszczono zapis: „W obszarze planu zlokalizowano stanowisko archeologiczne Nr 12 zarejestrowane w ewidencji gminnej miasta Siedlce. Przedmiot, zakres, formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, zasady prowadzenia robót budowlanych oraz organy ochrony zabytków określają przepisy szczególne.

5.1.11. Miejscowy planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Biskupa Świrskiego.

Uchwała Nr LVIII/825/2010 Rady Miasta Siedlce, z dnia 25 czerwca 2010 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dokonano następujących zapisów:

Ustala się ochronę 76 obiektów przy ulicach: Aślanowicza, Bpa Świrskiego, Bohaterów Getta, Browarna, Cmentarna, Czerwonego Krzyża, Joselewicza, Kochanowskiego, Kościuszki, 11-go Listopada, Niedziałka, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Starowiejska, Teatralna.

Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych oznaczonych w krajowej ewidencji zabytków archeologicznych pod następującymi numerami AZP:

- 58-78/1/1;
- 58-78/2/2;
- 58-78/3/3;
- 58-78/4/4;

- 58-78/5/5;
- 58-78/7/7;
- 58-78/9/9;

Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej;
- uzupełnianie zabudowy mieszkaniowo - usługowej, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, za wyjątkiem obiektów administracji publicznej, kultu religijnego i szkół;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy;
- uzgadnianie z konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami oraz nie powodującym zmiany ustaleń planistycznych uchwały.

Ustala się strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo - usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, za wyjątkiem obiektów administracji publicznej, kultu religijnego i szkół;

- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- uzgadnianie przez konserwatora zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

Ustala się strefę ochronną stanowiska archeologicznego, oznaczonego na rysunku, w granicach której obowiązuje nakaz prowadzenia dokumentacji konserwatorskiej warstw kulturowych, śladów dawnego osadnictwa oraz obiektów sepulkralnych, odkrywanych w trakcie prac ziemnych, prowadzonych na głębokości przekraczającej 20 cm pod powierzchnią terenu. Działania powyższe należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi.

Podlegają ochronie obszary i obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Układ urbanistyczny, nr rejestru A-179/737,
- Założenie parkowe, nr rejestru A-62/340,
- Cmentarz Stary, ul. Cmentarna, nr rejestru A-428,
- Kościół Katedralny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, ul. Biskupa Świrskiego 55, nr rejestru A-302;
- Zespół Pałacowy:
  - Pałac, ul. Konarskiego 2, nr rejestru A-62/340,
  - Oficyna ob. Archiwum Państwowe, ul. Kościuszki 7, nr rejestru A-411,
  - Stajnie pałacowe ob. Archiwum Państwowe, ul. Biskupa Świrskiego 2, nr rejestru A-37/193,
  - Kaplica p.w. Św. Krzyża, ul. Starowiejska 13, nr rejestru A-60/193,
  - Studnia, ul. Konarskiego 2, nr rejestru A – 62/340,
- Poczta, ul. Piłsudskiego 2, nr rejestru A-63/341,
- Teatr Miejski ob. Urząd Stanu Cywilnego, ul. Biskupa Świrskiego 6, nr rejestru A-76/01,
- Gimnazjum Gubernialne ob. LO im. Stanisława Żółkiewskiego, ul. Konarskiego 1, nr rejestru A-65,
- Bank Handlu i Przemysłu ob. Kuria Diecezjalna, ul. Piłsudskiego 64, nr rejestru A-461/98,
- Towarzystwo Kredytowe Ziemskie ob. Kuria Diecezjalna, ul. Piłsudskiego 62, nr rejestru A-461/98,
- Pozostałości bramy - dzwonnicy przy kościele parafialnym pw. Św. Stanisława Biskupa, ul. Starowiejska 1, nr rejestru A-170/694,

Wymagania ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków określają przepisy odrębne.

5.1.12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie „Południowej Dzielnicy Przemysłowej”.

Uchwała NR IV/50/2011 Rady Miasta Siedlce, z dnia 28 stycznia 2011 r.

Ochronie dziedzictwa kulturowego i zabytków, wymienionych w Gminnej Ewidencji Zabytków, podlegają obiekty:

- Dom Kolejowy przy ulicy Torowej na działce o numerze ewidencyjnym 120-1/12, w zakresie ochrony gabarytów obiektu, wielkości i kształtu okien, konstrukcji ciesielskich dachu.
- Parowozownia przy ulicy Torowej na działce o numerze ewidencyjnym 120-1/22, w zakresie ochrony gabarytów obiektu, wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych.
- Wiadukt kolejowy nad ulicą Łukowską na działce o numerze ewidencyjnym 121-1/63, w zakresie ochrony filarów wiaduktu.

5.1.13. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy 3-go Maja.

Uchwała NR IV/49/2011 Rady Miasta Siedlce, z dnia 28 stycznia 2011 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków dokonano następujących zapisów:

Ustala się ochronę 49 obiektów przy ul. ul. Asza, Esperanto, Floriańska, Formińskiego, Kilińskiego, Kolejowej, 3-go Maja, Piłsudskiego, Pułaskiego, Sienkiewicza.

Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych oznaczonych w krajowej ewidencji zabytków archeologicznych pod następującymi numerami AZP:

- 58-78/6;
- 58-78/8.

Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej;

- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego (nie dotyczy koniecznych do obsługi terenu ulic dojazdowych);
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, za wyjątkiem obiektów administracji publicznej, kultu religijnego i szkół;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy;
- uzgadnianie z konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami oraz nie powodującym zmiany ustaleń planistycznych uchwały.

Ustala się strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, za wyjątkiem obiektów administracji publicznej, kultu religijnego, oświaty i nauki;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- uzgadnianie przez konserwatora zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

Ustala się strefę ochronną stanowisk archeologicznych, w granicach której obowiązuje uzgadnianie ze służbami archeologiczno-konserwatorskimi, stosownie do wymagań przepisów odrębnych, projektów inwestycji, których realizacja wiąże się z wykonaniem prac ziemnych ingerujących w podłoże na głębokość 20 cm.

Podlegają ochronie na mocy przepisów odrębnych:

- Układ urbanistyczny, nr rejestru A-179/737,
- Ratusz zw. Jackiem ob. Muzeum Regionalne, ul. Piłsudskiego 3, nr rej. A-46/234;
- Odwach ob. Biblioteka Miejska, ul. Piłsudskiego 5, nr rejestru A-342;
- Resursa Obywatelska ob. MOK, ul. Pułaskiego 6, nr rejestru A-182/742;
- Kamienica, ul. Floriańska 5, nr rejestru A-387;
- Hala Targowa, ul. Armii Krajowej 5, nr rejestru A-108;
- Zespół kościoła parafialnego pw. Św. Stanisława Biskupa Męczennika:
  - kościół, ul. Floriańska 1, nr rejestru A-84/420;
  - plebania, ul. Floriańska 3, nr rejestru A-84/420;
  - pozostałość bramy - dzwonnicy, ul. Starowiejska 1, nr rejestru A-170/694;

Wymagania ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków określają przepisy odrębne.

5.1.14. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Wojska Polskiego.

Uchwała NR XI/227/2011 Rady Miasta Siedlce z dnia 31 sierpnia 2011 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, ustalono ochronę 29 obiektów, przy ul. ul. Kilińskiego, Piłsudskiego, „Przy Alejkach”, Świętojańskiej, Wojska Polskiego.

Ustalono strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych;
- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego;
- zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy;
- uzgadnianie z konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami oraz nie powodującym zmiany ustaleń planistycznych uchwały.

Ustalono strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
  - zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
  - uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
  - zakaz nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
  - uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic
  - stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
  - uzgadnianie przez konserwatora zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam w zakresie określonym odrębnymi przepisami.
- Ochronie podlegają na mocy przepisów odrębnych obiekty wpisane do rejestru

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Dom Ludowy, ul. Sienkiewicza 63, nr rejestru: A-460 z dn. 10.11.1998 r.,
- Zespół więzienia, ul. Piłsudskiego 65, nr rejestru: A-119/587 z dn. 2.04.1962 oraz A-405 z 2.06.1992 r., obejmujący:
  - gmach główny więzienia,
  - budynek więzienny z lat 1891-1892,
  - dom naczelnika więzienia,
  - budynek administracyjny,
  - Sąd Komisji Poprawczej,
- budynek administracyjny dawnej komendy garnizonu, ul. Piłsudskiego 49, nr rejestru: A-743 z dn. 31.05.2007 r.

Wymagania ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków określają przepisy odrębne.

5.1.15. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru doliny rzeki Muchawki.

Uchwała NR XVIII/379/2012 Rady Miasta Siedlce, z dnia 30 marca 2012 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, dokonano następujących ustaleń:

Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych oznaczonych w krajowej ewidencji zabytków archeologicznych pod następującymi numerami AZP:

- 58-78/27;
- 58-78/28;
- 58-78/29;
- 58-78/52;
- 58-78/53;

Wokół stanowiska archeologicznego AZP 58-78/28 wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej o promieniu 40 m, w której wymagania ochrony określają przepisy odrębne.

Dla pozostałych stanowisk archeologicznych nie ustala się stref ochrony konserwatorskiej.

W granicach planu brak jest obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków.

Ustala się ochronę gabarytów obiektów wymienionych w GEZ miasta Siedlce:

- dom ceglany przy ul. Domanickiej 128 na działce ewidencyjnej 128-15/8;
- spiężenie wody na rzece Muchawce przy moście kolejowym na działce ewidencyjnej 123-1.

Ustala się ochronę obiektów kultury współczesnej o znaczących w skali miasta rozwiązaniach inżynierskich:

- Most kolejowy;
- Most drogowy w ciągu drogi 1KDA;
- Most drogowy w ciągu ul. Warszawskiej;
- Most drogowy w ciągu ul. Garwolińskiej;
- Most i zasuw wodna w ciągu ul. Domanickiej.

5.1.16. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy ulicy 3-go Maja obejmującego obszar 25UO w Siedlcach.

Uchwała NR XXV/493/2012 Rady Miasta Siedlce, z dnia 23 listopada 2012 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dokonano zapisów:

Ustala się ochronę kamienicy przy Placu Tysiąclecia 12.

Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej i zespołów zabytkowych oraz strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w których obowiązuje:

- uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, pod warunkiem dostosowania jej gabarytów i detalu architektonicznego do historycznej kompozycji przestrzennej;
- zachowanie historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu kształtem, stylem lub tektoniką elewacji do tych podziałów;
- uzupełnianie pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic;
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia;
- montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy.

5.1.17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pn. SZPITAL i PARKI w Siedlcach.

Uchwała NR XXXVIII/703/2014 Rady Miasta Siedlce, z dnia 31 stycznia 2014 r.

W rozdziale dotyczącym zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dokonano następujących zapisów:

Podlegają ochronie wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: układ urbanistyczny, nr rejestru A-179/737 oraz park zwany Aleksandrią, nr rej. A-62/340 i park miejski przy ul. Bema, Nr rej. 276.

Podlegają ochronie wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: Zespół Szkoły Rolniczej im. Kazimierza Wielkiego, ul. Kazimierzowska, w tym: budynek szkoły położony przy ul. Kazimierzowskiej 21, nr rejestru A-185, budynek mieszkalny położony przy ul. Bema 4A, nr rejestru A-427 oraz siedziba Dyrekcji Lasów Państwowych, obecnie Komenda Miejskiej Policji w Siedlcach przy ul. Prusa 16.

Wymagania ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków określają przepisy odrębne.

Ustala się ochronę budynków i obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków: Budynek Administracyjny Mleczarni, przy ul. Kazimierzowskiej nr 7, Sejmikowa Lecznica Zwierząt, położona przy ul. Kazimierzowskiej nr 3 oraz stajnia i piwnica przy ul. Bema 4 należące do Zespołu Szkoły Rolniczej i mostek w parku pałacowym.

Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, w której ustala się:

- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania kwartałów zabudowy, ulic i placów, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych;
- nakaz zachowania historycznie ukształtowanych podziałów parcelacyjnych na obszarach uzupełnianej i zachowanej zabudowy historycznej poprzez kształtowanie nowych obiektów, dla których ustala się obowiązek podziałów elewacji frontowych na fragmenty odpowiadające historycznym podziałom parcelacyjnym;
- zakaz wytyczania nowych ulic zmieniających założenia zachowanego historycznego układu komunikacyjnego i przestrzennego (nie dotyczy koniecznych do obsługi terenu dróg dojazdowych i dojazdów);
- nakaz uzupełniania pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic;
- nakaz stosowania historyzujących latarni.

Ustala się strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której:

- ustala się nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, czyli utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- dopuszcza się uzupełnianie zabudową mieszkaniowo-usługową, zgodnie z ustaleniami szczegółowymi;
- zakazuje się nadbudowy chronionych obiektów o skończonej formie architektonicznej;
- zakaz stosowania na elewacjach przeszkleń refleksyjnych, dających lustrzane odbicie otoczenia.

Ustala się strefę ochrony krajobrazu, w której ustala się:

- zakaz przekształcania naturalnej rzeźby terenu;
- nakaz zachowania istniejącego drzewostanu oraz zakaz wprowadzania zwartych nasadzeń wysoką roślinnością; zieleń kształtującą pierzeje kwartałów nakazuje się formować, jako zwarte masywy krzewów o wysokości maksymalnej 120 cm.

W zakresie ochrony historycznie ukształtowanego układu ulic obejmującego ulicę Starowiejską ustala się:

- zakaz zmiany przebiegu istniejących ulic;
- nakaz stosowania latarni historyzujących.

5.1.18. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Floriańskiej.

Uchwała NR XL/733/2014 Rady Miasta Siedlce z dnia 28 marca 2014 r.

W planie zostały określone następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków:

Ustalono ochronę 7 domów przy ul. ul. Kolejowej, 3-go Maja, Sekulskiej i Ściegiennego.

Ustalono strefę ochrony zachowanych elementów zabytkowych, w której obowiązuje:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci ulic, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych,
- stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia.

5.1.19. Relacje Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018 z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego części terenów Siedlec

Program opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018 jest zgodny z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego części terenów Siedlec, wymienionymi wyżej w podrozdziałach od 5.1.4. do 5.1.18.

Omówione Plany dotyczące części terenów Siedlec zapewniają utrzymanie w zabytkowym układzie urbanistycznym porządku i ładu przestrzennego, m.in. poprzez ustalenie linii zabudowy oraz określenie gabarytów zabudowy uzupełniającej. Plany szczegółowo odnoszą się do obszarów i obiektów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego. Obejmują ochroną obszary i pojedyncze obiekty, podając sposób ich ochrony. Ustalają zasady ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz rejestru przyrody, a także obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz obszarów znaczących pod względem kulturowym i przyrodniczym. Wyznaczają strefy ochrony konserwatorskiej, w których ustalono rygory w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy nawiązującej do zabytkowej.

Obowiązujące plany decydują o kształtowaniu nowej zabudowy i infrastruktury technicznej wpływającej na efektowny wygląd miasta, m. in. ustalają stosowanie kablowych linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz stylowych latarni dostosowanych do historycznego otoczenia, nakaz uzupełniania pierzei ulic zabudową typu tradycyjnych kamienic, natomiast montaż skrzynek przyłączeniowych elektrycznych i gazowych w miejscach najmniej eksponowanych, takich jak tylne elewacje i bramy

Plany wskazują obszary i obiekty wpisane do rejestru, które podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych oraz określają gdzie zachodzi konieczność uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich działań inwestycyjnych oraz umieszczania szyldów i reklam .

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Siedlce na tle historii i rozwoju przestrzennego miasta

Najstarsze ślady osadnictwa na tym terenie pochodzą sprzed 10 tys. lat i są przynależne epoce kamienia, kiedy klimat po zlodowaceniach zaczął się stopniowo ocieplać, stwarzając dogodne warunki do osiedlania się. Naturalnym podłożem dla rozwoju osadnictwa epok kamiennych były wydmy, które słabo zalesione i lekkie w uprawie przyciągały pierwotnych osadników. Posługiwali się narzędziami z krzemienia i surowców organicznych. Na zakładanie osad wybierano wydmy leżące nad strumieniami lub małymi rzekami takimi jak Muchawka. Znaleździło w postaci bardzo licznych drobnych narzędzi kamiennych z epoki kamienia zarejestrowano na stanowisku o nr 58-78/35/52 oraz na obozowisku o nr 58-78/33/50, skąd pozyskano: odłupki i odłupy krzemienne, łuszczeń krzemienno, fragment rdzenia krzemienno.

Na liczniejsze ślady minionych kultur natrafiamy na terenie miasta z okresie neolitu tj. w V – III tyś. p.n.e. Ludność ta w dalszym ciągu żyjąca wśród lasów, przyswoiła sobie hodowlę zwierząt i uprawę roli. Znane są stanowiska z tego okresu o nr 58-78/12/12; 58-78/14/14; 58-78/15/15; 58-78/16/16, na których znaleziono siekiery krzemienne, toporki kamienne, okrzeski i strzałki krzemienne. Znane są na terenie miasta stanowiska archeologiczne z epoki brązu, (XVIII – IX w. p.n.e.) przynależne do tzw. kultury trzcinieckiej i łużyckiej, m.in. należą do nich odkryte ślady bytowania przedstawicieli tych kultur na stanowiskach o numerach: 58-78/22/22; 58-78/27/27; 58-78/33/50; 59-78/37/17.

We wczesnej epoce żelaza następuje na tych terenach znaczny rozwój. Powstają duże, rozległe osady, na dużą skalę rozpoczyna się karczowanie lasów. Ten okres reprezentuje osada na stanowisku numer 58-78/33/50. Kontynuację tego procesu obserwujemy po zmianie kulturowej, gdy dominującą kulturę łużycką zastępuje kultura grobów kloszowych. Tę kulturę reprezentują odkryte groby na stanowiskach o numerach: 58-78/18/18 oraz 58-78/19/19, skąd pozyskano popielnice gliniane.

Ślady osadnictwa na terenie gdzie położone są Siedlce spotykamy w II w. p.n.e. – II w. n.e., wówczas to na dużą skalę używane jest żelazo, zarówno do produkcji narzędzi jak i broni oraz ozdób. Z tego czasu znane są stanowiska o numerach: 58-78/1/1; 58-78/28/28 oraz 58-78/32/49. W okresie późniejszym następuje załamanie gospodarcze i teren ten pustoszeje. Osadnictwo odradza się dopiero we wczesnym średniowieczu, tj. IX – XIII w. Do znamiennych odkryć z tego okresu należą ślady osadnictwa na stanowiskach o numerach: 58-78/11/11; 58-78/36/53; 58-78/33/50 gdzie odkryto fragmenty ceramiki, a także cmentarzysko oznaczone numerem 58-78/4/4, na którym oprócz ceramiki, odnaleziono kabłączki skroniowe oraz fragment okucia wiadra. Okres późnośredniowieczny,

tj. XIV – XV w. reprezentują m. in. stanowiska o numerach: 58-78/25/25; 58-78/26/26; 58-78/27/27; 58-78/29/29; 58-78/30/30 skąd pozyskano fragmenty ceramiki.

Teren, na którym rozwinęły się Siedlce w prężny organizm miejski, okazał się bardzo dogodny dla średniowiecznego osadnictwa. Obszar ten stanowił wyniesienie pośród bagnistych dolin. Jedną z podstaw gospodarczych rozwoju wsi były szlaki komunikacyjne: jeden łączący Koronę z Litwą i drugi wiodący z Lublina przez Łuków, Siedlce, Węgrów do Gdańska i Królewca. Analiza zachowanych dotąd reliktyw osadnictwa przedlokacyjnego pozwala przypuszczać, iż w miejscu połączenia wspomnianych traktów istniał w pierwszej połowie XVI wieku plac targowy w kształcie owalnicy. Tezę o istnieniu przedlokacyjnego owalnego placu targowego potwierdza przede wszystkim wachlarzowaty układ działek czytelny na wielu planach historycznych, a także na współczesnym planie Siedlec. Jak dużą miejscowością były Siedlce w XV wieku jest trudno określić na podstawie znanych materiałów źródłowych. Znacznie więcej dokumentów dotyczących przedlokacyjnej wsi zachowało się z pierwszej połowy XVI wieku. Na ich podstawie wiadomo, że właścicielami Siedlec byli Gniewoszowie, z których to Daniel przybrał nazwisko Siedlecki. Siedlce należały wówczas do parafii w Pruszyńcu i były w tej parafii największą obszarowo wsią liczącą 6 łanów (dla porównania Pruszyńca miał 4 łany). Istniał tu dwór Siedleckich wraz z zabudowaniami folwarcznymi. Przy rzece Żytunia (obecnie Muchawka) usytuowany był młyn zbożowy, a przy rzece Liw (obecnie Liwiec) funkcjonowała kuźnica wytapiająca żelazo z wydobywanych w pobliżu rud darniowych. Ważnym zajęciem miejscowej ludności było wypalanie w okolicznych lasach węgla drzewnego, potrzebnego w dużych ilościach przy wytopie żelaza.

Do intensywniejszego rozwoju Siedlec w pierwszej połowie XVI w. przyczynił się Stanisław Siedlecki, który wystawił kościół drewniany między rokiem 1530 a 1532, a następnie doprowadził do utworzenia parafii w 1532 roku. Bezpośrednią konsekwencją pomyślnego rozwoju gospodarczego miejscowości, jak również ambitnych starań i chęci podniesienia prestiżu społecznego rodu Siedleckich przez posiadanie miasta, było wydanie przez Zygmunta I Starego dokumentu lokacyjnego dla Siedlec 15 stycznia 1547 roku. Siedlce stały się miastem nazwanym Nowe Siedlce rządzącym się prawem magdeburskim. W historii rozwoju przestrzennego miejscowości był to etap zdecydowanie najważniejszy. Dotychczasowy układ przestrzenny o niewyraźnym obliczu, bez zdecydowanego powiązania znacznie rozproszonych poszczególnych jego elementów, został zmieniony. Po lokacji prawnej nastąpiła lokacja przestrzenna, która w odróżnieniu od prawnej, była procesem wieloletnim i składała się z kilku faz. Najistotniejszymi najtrwalszym skutkiem dokonanej lokacji było uzyskanie przez Siedlce jednorodnego układu przestrzennego, który w początkowej fazie nie był w pełni wykształcony. Podstawę układu stanowił rynek w

kształcie prostokąta o dłuższym boku przebiegającym w linii wschód - zachód, a krótszym w linii północ - południe. Rynek posiadał wyloty ulic: dwa w pierzei zachodniej oraz po jednym wylocie w pierzei wschodniej i południowej.

Zabudowa skupiała się w niezbyt głębokich blokach przyrynkowych oraz przy biegnącym nieco na północ od rynku pierwotnym trakcie (obecnej ul. bpa Ignacego Świrskiego). Brak było jedynie w tym czasie zabudowy w bloku od strony wschodniej, będącym własnością kościelną. Z dala od wytyczonego założenia rynkowego znalazł się zespół dworski położony na północny wschód od rynku oraz kościół usytuowany jeszcze dalej na wschód od zespołu dworskiego. Wschodnia część dawnej wsi Siedlce po lokacji miasta Nowe Siedlce, nazwana została Starą Wsią i pozostawała jako odrębny organizm wiejski zachowując formę ulicówki.

W trzydzieści lat od momentu lokacji Siedlce liczyły ok. 500 mieszkańców, osiągnęły powierzchnię 15 włók. Zmieniły się w ośrodek handlowo-usługowy, zamieszkiwało w nich wielu rzemieślników i kupców. W tym czasie Stara Wieś miała 12 włók osiadłych i 400 mieszkańców, wśród których dominowali rolnicy. Poziom rozwoju, jaki osiągnęły Siedlce pod koniec XVI w., pomimo kilku pożarów, przetrwał bez poważniejszych zmian do połowy XVII w., to jest do najazdu kozackiego i wojen szwedzkich.

1. Pałac Czartoryskich i Ogińskich, ob. Rektorat UP-H

Po długotrwałej stagnacji spowodowanej wyniszczającymi wojnami i ogólnokrajowym kryzysem gospodarczym w XVII w., miasto zaczęło się rozwijać, przede wszystkim dzięki zabiegom nowych właścicieli Czartoryskich, nadającym mieszkańcom wiele korzystnych

przywilejów. W 2 poł. XVII wieku rozbudowano rezydencję Czartoryskich, dzięki czemu stała się znaczącym elementem w układzie przestrzennym. Po 1672 roku obserwujemy proces wychodzenia z zabudową na południowe peryferie Siedlec. Spowodowane to było darowizną Michała i Joanny Czartoryskich południowych terenów za miastem, aby mieszcianie przenieśli tam swoje zabudowania gospodarcze ze śródmieścia.

Zasadnicze zmiany w układzie urbanistycznym Siedlec zaczęły następować na przełomie XVII i XVIII wieku. Zakrojone na dużą skalę działania dotyczące przebudowy miasta podjął Kazimierz Czartoryski. Realizację tych dążeń ułatwił olbrzymi pożar w 1692 roku, w którym spłonęła większość drewnianej zabudowy miasta. W ramach porządkowania układu przestrzennego poprawiono geometrię rynku oraz wytyczono wiele nowych ulic. W zachodniej pierzei rynku wybudowano około 1693 roku pięć murowanych domów zajezdnych, a pięć lat później drewniany ratusz na środku rynku mieszczący siedzibę władz miejskich oraz sklepy. Działania te, generalnie modernizujące centrum miasta, stały się podstawą i umożliwiły późniejsze poważne realizacje budowlane, jak i planistyczne dokonane na terenie całego miasta przez następnych właścicieli.

2. Kościół parafialny pw. Św. Stanisława BM

Wiek XVIII przyniósł zdecydowanie największe zmiany w urbanistyce Siedlec. W pierwszym trzydziestoleciu XVIII wieku wzniesiono w pobliżu starego drewnianego dworu murowany pałac, co umożliwiło później przesunięcie zabudowy miasta w kierunku północnym. W latach 1740—1749 wybudowano we wschodniej pierzei rynku kościół

murowany, będący dominantą przestrzenną rynku i jego otoczenia. Dalsze prace przypisuje się Aleksandrze Ogińskiej, która wniosła największe zasługi w rozbudowie i kształtowaniu miasta w drugiej połowie XVIII wieku. Zakres i rozmach prowadzonych przez nią prac musiał być olbrzymi, skoro powszechnie uznana została za właściwą twórczynię znaczenia, jak i wyglądu Siedlec.

Z funduszy Aleksandry Ogińskiej przebudowano w nowym stylu pałac, do którego przeprowadzono aleję widokową - Prospektową (obecnie ul. Asłanowicza) podkreślającą oś nowego założenia pałacowo-parkowego. W gruntownym przekształceniu zespołu pałacowego znalazło miejsce nowe sprzężenie z miastem, m.in. przez nowo przebitą ulicę Pałacową (obecnie T. Kościuszki). Przy ulicy tej wzniesiono oficynę pałacową i inne budynki o sylwetkach znamiennej dla zabudowy miejskiej, co wpłynęło na bardziej harmonijne połączenie założenia pałacowego z miastem. Rozciągający się od strony północno-wschodniej obszerny park został znacznie powiększony około 1768 roku w kierunku północnym, o modny w tym czasie ogród sentymentalny, zwany Aleksandrią od imienia hetmanowej. Wielkie przeobrażenia zaszły w ówczesnym centrum Siedlec. W miejsce starego drewnianego ratusza na rynku, wybudowano w latach 1766 -1769 nowy murowany ratusz o wyniosłej wieży, zwieńczonej figurą Atlasa. W pobliżu ratusza postawiono drewniane kramnice oraz domki „skarbowe”. W zachodniej części rynku pomiędzy ratuszem a zespołem domów zajezdnych wzniesiono murowany budynek miar i wag.

3. Ratusz zwany „Jackiem”, ob. Muzeum Regionalne

Przy drugim rynku zwanym Końskim oddalonym około 250 metrów na zachód od rynku głównego w latach 1766 -1768, wybudowano obok już istniejącej austerii nową oraz 22

drewniane kramy dla kupców. Obok kościoła parafialnego od strony południowej na osi ul. Pięknej (obecnie Pułaskiego) w głębi działki, wybudowano w latach 1768 -1774, okazałą plebanię. Po północnej stronie kościoła w latach 1773 -1776 wzniesiono dzwonnice-bramę w kształcie łuku triumfalnego, usytuowaną na osi ul. Węgrowskiej (obecnie Piłsudskiego) stanowiącą widokowe zamknięcie tej arterii. Symetryczne usytuowanie dzwonnicy i plebani względem osi kościoła oraz cofnięcie do tyłu w stosunku do fasady kościelnej, pozwoliło na doskonałe eksponowanie bryły kościoła, która w roku 1793 została przekształcona w powszechnie stosowanym w tym czasie stylu klasycystycznym.

4. Kaplica pw. Św. Krzyża, grobowa kaplica A. Ogińskiej

W drugiej połowie XVIII wieku głównymi ulicami były: Węgrowska (obecnie Piłsudskiego) i Piękna (obecnie Pułaskiego) równoległe do siebie, połączone kilkoma ulicami i ujmujące od północy i południa plac przykościelny, Rynek Główny i Rynek Koński. Na północy istniały ulice: Długa (obecnie bp. I. Świrskiego) i Prospektowa (obecnie Aślanowicza) skomunikowane ze sobą oraz z rynkiem i ul. Węgrowską kilkunastoma uliczkami. W południowo-wschodniej części Siedlec dominującą rolę odgrywał trakt łukowski, który m.in. wyznaczał wschodnią pierzeję rynku. Analizując rozplanowanie miasta oraz zabudowę z końca XVIII wieku możemy stwierdzić, iż powstał oryginalny układ urbanistyczny o przestrzeni otwartej, którego oś kompozycyjna na kierunku wschód - zachód nie była akcentowana przez arterię komunikacyjno-widokową, lecz zespół budowli: kościół, ratusz, odwach i zespół domów zajezdnych. Na tej samej osi znalazły się też trzy regularne i symetrycznie położone place: plac przykościelny, Rynek Główny i Rynek Koński. Strukturę

przestrzenną cechowała regularność, przejrzystość i jednorodność kompozycji architektonicznej.

W 1807 roku Siedlce przeszły na własność rządu, co nie przyniosło gwałtownych zmian w strukturze miasta. Pierwsza połowa XIX wieku charakteryzowała się znacznym rozwojem Siedlec. Wpłynęło na to ustanowienie Siedlec miastem departamentowym, później siedzibą województwa podlaskiego, a następnie guberni. Wielkie znaczenie miało też poprowadzenie przez Siedlce w latach 1818 - 1822 bitego traktu Warszawa - Brześć przez ul. Roźniecką (obecnie Piłsudskiego). Stała się ona główną arterią miasta skupiającą przede wszystkim zabudowę użyteczności publicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Ważnym elementem w układzie przestrzennym od 1825 roku były wały ziemne wraz z fosą, znacznie ograniczające terytorium miasta. Między innymi poza wałami znalazł się cmentarz katolicki położony przy dawnym trakcie na Węgrów (obecnie ul. Cmentarna róg Wojskowej), założony w 1799 roku. Wały nie miały znaczenia militarnego, a jedynie fiskalne, gdyż umożliwiały kontrolowanie ruchu handlowego. Miały ponad 1,5 m wysokości oraz około 4,0 m szerokości w podstawie. Po zewnętrznej stronie przebiegała fosa o głębokości ok. 1,5 m. Wały wytyczono wzdłuż ulic (nazwy obecne): Świętojańskiej, 11 Listopada, Prusa, Wiszniewskiego, Młynarskiej, Floriańskiej, 3 Maja. Usypanie wałów w pewnej mierze ograniczyło ekspansję terytorialną miasta i rozwijało się ono zasadniczo w ramach układu przestrzennego, jaki wytworzył się do końca XVIII wieku. Rozbudowa polegała przede wszystkim na zagęszczaniu istniejących kwartałów zabudowy, wznoszeniu kilkakrotnie wyższych budowli niż dotychczasowe oraz pozyskiwaniu nowych terenów w zachodniej i północnej części miasta.

5. Budynek Poczty Polskiej

Po przeprowadzeniu traktu brzeskiego, szczególnie zaktywizowana została zachodnia część miasta. Tereny te stały się niezwykle atrakcyjne dla wszelkiego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych. Środek ciężkości miasta zaczął przesuwać się w kierunku zachodnim. Targi z Rynku Głównego przeniesiono bardziej na zachód, na Rynek Koński, który wybrukowano w 1824 roku, a w latach 1824 -1829 wybudowano na nim siedzibę komisarza obwodowego, zaadaptowaną później na Magistrat, który funkcjonował do 1939 roku. Do priorytetowych zadań miasta w początku XIX wieku należało brukowanie ulic i placów, rozpoczęte jeszcze za czasów Aleksandry Ogińskiej. Gdy pod koniec XVIII wieku wybrukowany był tylko Rynek Główny i niewielkie odcinki najważniejszych arterii, to w 1820 roku wybrukowanych już było ok. 75% wszystkich ulic. Utwardzanie nawierzchni ulic kontynuowano w latach późniejszych i na koniec XIX wieku można było stwierdzić, że wszystkie ulice w Siedlcach miały nawierzchnię brukową.

Spośród okazalszych gmachów siedleckich, zrealizowanych w pierwszej połowie XIX wieku, wymienić należy: budynek poczty pochodzący z lat 1827 - 1828, szpital wojskowy wzniesiony po 1829 roku, gmach Trybunału Cywilnego, wybudowany około 1830 roku, Szpital Dobroczynności powstały około 1832 roku, Gimnazjum Gubernialne zrealizowane w latach 1841- I 844. Wiele ożywienia w rozwój Siedlec wnieśli Żydzi w większości lokujący swe domy pomiędzy ul. Węgrowską (później ul. Roźniecką, obecnie ul. Piłsudskiego) od południa a ul. Prospektową (obecnie ul. Aslanowicza) od północy. W tej dzielnicy pomiędzy ul. Węgrowską, a ul. Długą (obecnie ul. biskupa I. Świrskiego) położony był pierwszy cmentarz żydowski funkcjonujący do 1785 roku.

6. Trybunał Cywilny, ob. Sąd Rejonowy

W pierwszej ćwierci XIX wieku był czynny drugi cmentarz żydowski, założony w 1785 r. na południowo-zachodnich obrzeżach miasta w pobliżu dzisiejszych ulic: Pułaskiego, Armii Krajowej i Sienkiewicza. Został on zlikwidowany w 1825 roku, a na jego miejsce wytyczono nowy daleko poza wałami miejskimi w kierunku zachodnim przy dawnym trakcie na Warszawę (obecnie ul. Szkolna).

7. Sąd Komisji Poprawczej, ob. budynek więzienny

Do dużych zamierzeń przestrzennych należała budowa zespołu więzienia w latach 1841- 1843. Dla przedsięwzięcia tego wyznaczono tereny w zachodniej części miasta, przy zakończeniu ul. Pięknej, bezpośrednio za wałami. Ze względu na realizację zespołu więzienia, wały na znacznym odcinku zostały przesunięte w 1846 roku w kierunku zachodnim. Ich nowy przebieg wytyczono ulicami: (nazwy obecne) od starego wytyczenia w ulicy 3 Maja przechodziły ulicą Wojska Polskiego w ulicę Wałową, a następnie ulicami Sportową i Katedralną do starego wytyczenia w ulicy 11 Listopada. Przy wałach funkcjonowały roгатki, którymi tylko można było wjechać do miasta. Usytuowano je przy głównych arteriach wlotowych, w liczbie pięciu. Rogatki zwano: Żelkowska - na trakcie południowo-zachodnim do Garwolina, Warszawska - na trakcie pocztowym warszawsko-brzeskim, Strzalińska na szlaku do Węgrowa, Starowiejska na trakcie do Mordów i Łosie, Zbuczyńska przy rozwidleniu dróg do Łukowa i Międzyrzeca.

Przy rogatek wykształciły się niewielkie place, które w szczątkowej formie pozostały czytelne do dziś. W końcu XIX wieku wały straciły swoje znaczenie i zostały zlikwidowane. W ich miejsce wytyczono nowe ulice lub poszerzono już istniejące. Poza wałami, w pierwszej połowie XIX wieku, pozostawał także zespół koszar garnizonu siedleckiego, położony w znacznej odległości na południowy zachód od centrum miejscowości. W zespole tym zlokalizowano ok. 10 budynków murowanych, wzniesionych w 1848 roku.

Pierwsze lata drugiej połowy XIX wieku nie były dla Siedlec pomyślne, charakteryzując się pewnym zahamowaniem rozwoju zarówno przestrzennego, jak i gospodarczego. Spowodowane było to m.in. likwidacją guberni siedleckiej w 1845 r. i nadaniu Siedlcom statusu miasta powiatowego w guberni lubelskiej do 1866 r. Inną przyczyną stagnacji był olbrzymi pożar miasta w 1854 roku, który strawił ok. 45% budynków. Pożoga osiągnęła tak duże rozmiary, ponieważ generalnie prawie cała zabudowa Siedlec była drewniana, tylko pojedyncze budynki najczęściej użyteczności publicznej były murowane. Kolejny pożar był w 1865 roku i zniszczył ponad 100 budynków przy ul. Pięknej, Warszawskiej i Prospektowej. Pożar ten dał podstawę sporządzenia nowej regulacji planu miasta. W planie położono nacisk na zagospodarowanie południowej części Siedlec oraz skomunikowanie miasta z dworcem kolejowym. Od lat sześćdziesiątych XIX wieku, Siedlce znów zaczęły się rozwijać, przywrócono im status miasta gubernialnego w 1867 roku, połączono linią kolejową z Warszawą i Terespołem w 1867 roku, z Małkinią w 1884, a później z Czeremchą w 1906 roku.

8. Gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, ob. Kuria Diecezjalna

W drugiej połowie XIX wieku powstała nowa dzielnica rozwijająca się ku stacji kolejowej, położona na obszarze od ul. Piękną na północy, do torów kolejowych na południu. Wytyczono ul. Alejową przebiegającą na kierunku północ - południe, harmonijnie łączącą nową dzielnicę ze starą częścią miasta. Ulicę Alejową przecinała pod kątem prostym ul. Ogrodowa (obecnie Sienkiewicza), a dalej na południe przebiegała ul. Stodolna (obecnie 3 Maja). Na przecięciu ul. Alejowej i Ogrodowej utworzono plac, na którym w latach 1868 - 1869 wzniesiono cerkiew w stylu bizantyńskim. Powstała w ten sposób nowa oś kompozycyjna na kierunku północ południe, na której znalazł się budynek dworca kolejowego wzniesiony w 1867 roku, wspomniana cerkiew, Magistrat istniejący od 1829 roku oraz Nowy Ratusz wybudowany w 1892 roku przy ul. Piękną u wylotu ul. Alejowej.

Do roku 1869 wytyczono kolejne ulice: Nadolną, Nową oraz urządzono w pobliżu więzienia rynek bydłcy. W drugiej połowie XIX wieku miasto rozwijało się również w kierunku zachodnim. Z tego względu zaszła konieczność zamknięcia cmentarza rzymsko katolickiego z częścią prawosławną przy ul. Cmentarnej (róg obecnie Wojskowej) i utworzenie nowego, oddalonego o kilkaset metrów w kierunku północno-zachodnim (przy obecnie ul. Cmentarnej i Piaskowej).

9. Kamienica przy ul. 3-Maja 44

W 2 poł. XIX w. wzniesiono w mieście kilka znaczących budynków, wśród nich należy wymienić: synagogę żydowską z 1858 roku, siedzibę Starostwa Powiatowego z 1862 roku, Resursę Obywatelską z 1873 roku, kilka gmachów w zespole więzienia w latach 1883 - 1892, siedzibę Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego z 1872 roku, szpital żydowski z lat 1890 - 1891, zespół obiektów Państwowego Zakładu Spirytusowego z 1897 roku.

Początek XX wieku nie przyniósł zasadniczych zmian w urbanistyce miasta. Skoncentrowano przede wszystkim prace przy modernizacji ulic, wiele przebrukowano, a kilka poszerzono o nowe chodniki. Na ul. Stodolnej na miejscu zasypanej fosy przy dawnych wałach urządzono bulwar. W latach 1906 - 1909 ogrodzono park wysokim murywanym parkanem oraz zasypano większość kanałów i cieków wodnych. Urządzono dwa nowe skwery miejskie: jeden przy kościele na miejscu pierwszego rynku, a drugi na miejscu Rynku Końskiego pomiędzy ulicami Warszawską (obecnie Piłsudskiego) i Długą (obecnie biskupa I. Świrskiego). Miasto powiększyło się terytorialnie przez wciągnięcie w jego granice m.in. Starejwiś od lat uważanej za część Siedlec. W pierwszych latach XX wieku wniesiono w Siedlcach wiele okazałych budowli. Do najważniejszych zalicza się: Dom Ludowy z olbrzymią salą widowiskową, wybudowany w 1902 r., Szkołę Elementarną i Szkołę Rzemieślniczą zrealizowane w latach 1901 - 1903, kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP (katedra) wzniesiony w latach 1905—1912, elektrownię pochodzącą z 1906 roku, halę targową, wybudowaną w 1908 - 1909 r., a także wiele obiektów kolejowych.

10. Kościół katedralny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP

Wyraźne ożywienie w rozwoju przestrzennym Siedlec odnotowujemy w okresie międzywojennym. W latach 20 - 30 XX wieku powstała na północnych peryferiach Siedlec dzielnica, nazwana „Nowe Siedlce”. Osiedle zostało zaprojektowane jako miasto ogród, z dużymi działkami siedliskowymi o powierzchni 3000 - 2500 m², w większej części przeznaczonymi pod zieleń. Rozplanowanie osiedla w części południowo-wschodniej ma układ szachownicowy, natomiast w części północno-zachodniej kompozycja opiera się o ośmioboczny plac z promieniście rozchodzącymi się z niego ulicami. „Nowe Siedlce” otrzymały połączenie z miastem ulicą Okopową (obecnie 11 Listopada) Targową (obecnie Czerwonego Krzyża) i Konarskiego. We wschodniej części miasta powstała również nowa dzielnica między ul. Kazimierzowską, Ogińskich, Prózną, Królowej Jadwigi, Topolową, Wiązową, Lipową, Staszica. W południowej części, na terenie ogrodów warzywnych przeznaczono znaczny obszar pod budownictwo dla kolejarzy. Wraz z rodzącym się przemysłem powstały na obrzeżach Siedlec osiedla robotnicze, m.in. po zachodniej stronie miasta kilkuobektowa kolonia domów robotniczych im. B. Limanowskiego (obecnie Daszyńskiego), natomiast po stronie wschodniej kilkudziesięcioobektowe osiedla robotnicze przy ul. Lipowej, Topolowej, Wiązowej.

W dwudziestoleciu międzywojennym wzmożony ruch budowlany znamieny był dla całego obszaru miasta, powstało wówczas wiele obiektów murowanych, a zwłaszcza w centrum charakteryzującym się zabudową bardziej reprezentacyjną, zwartą i jednorodną. Do czołowych realizacji tego okresu należą: Gimnazjum Podlaskie pochodzące z 1920 roku, Zespół Banku i Powiatowa Kasa Chorych wzniesione w 1924 roku, budynek Dyrekcji Lasów Państwowych wybudowany około 1927 roku, kilka gmachów garnizonu oraz zespołu koszar z lat trzydziestych XX wieku, Szkoła Powszechna nr 2 wybudowana w latach 1929 - 1931. W 1931 roku wybudowano w Siedlcach 41 domów murowanych i 30 drewnianych, w 1932 roku - 42 murowane i 55 drewnianych, w 1933 roku - 33 murowane i 81 drewnianych. Z dniem 1 października 1935 roku włączono do miasta część majoratu Stara Wieś (Nowe Siedlce) o obszarze 74 ha, Stara Wieś Księżyzna - 25 ha, Stara Wieś - wieś - 30 ha, Stara Wieś Poduchowna - 50 ha; z gminy Niwiski - kol. Andersa - 62 ha, kol. Gila - 34 ha. Obszar miasta zwiększył się więc o 270 ha. Ten powiększony obszar wymagał budowy miejskiej infrastruktury, dróg i ulic dla budowanych tu domów i osiedli. W 1936 roku przyjęto 4-letni plan inwestycyjny w zakresie rozbudowy wodociągu, kanalizacji, rzeźni miejskiej, chłodni, szpitala miejskiego oraz budowy dwóch szkół. W przededniu II wojny światowej było w Siedlcach 147 ulic.

5.2.1. Zbiory muzealne

Działającą od okresu międzywojennego placówką muzealną jest Muzeum Regionalne, będące obecnie jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego. Muzeum gromadzi obiekty z zakresu archeologii, historii, etnografii, sztuki i fotografii archiwalnej. Do najciekawszych i najcenniejszych należą zbiory działu sztuki. Gromadzone są w nim przede wszystkim pejzaż i portret polski z XIX i XX wieku oraz dzieła artystów związanych z Siedlcami i okolicą. Posiada kolekcje Małgorzaty Łady-Maciągowej (portrety, pejzaże, projekty witraży), Michała Borucińskiego (malarstwo i rysunek), Ireny i Joanny Karpińskich (barwne monotypie), Kazimierza Sz wajnowskiego (grafika, malarstwo), Henryka Albina Tomaszewskiego (szkło artystyczne), Jana Bohuszewicza (malarstwo), Kazimierza Pacewicza (malarstwo) oraz dzieła takich twórców jak V. Hoffman, K. Laszczka, H. Krzyżanowska, T. Niesiołowski, S. Żukowski i in. Na uwagę zasługują również: bardzo cenne szklane negatywy z przełomu XIX i XX w. z byłej siedleckiej pracowni fotograficznej Adolfa Gancwola-Ganiewskiego, które stanowią doskonałą ilustrację wydarzeń z tamtych lat; unikalne fragmenty broni V-2, pochodzące z rejonu Siedlec, Białej Podlaskiej i Białegostoku; zbiory działu etnografii - obiekty kultury materialnej wsi podlaskiej i mazowieckiej. Muzeum Regionalne posiada trzy oddziały:

1. Muzeum Walki i Męczeństwa w Treblince powstało w 1964 r. Obejmuje: były Obóz Zagłady, były Karny Obóz Pracy, kopalnia żwiru, Miejsce Straceń i tzw. „Czarna Droga”. Zespół obiektów Muzeum tworzą m.in.: założenie pomnikowo-przestrzenne z symbolicznym cmentarzem żydowskim utworzonym z 17 tysięcy głazów i centralnym pomnikiem oraz pomnik ofiar więźniów Karnego Obozu Pracy.

2. Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu - Oddział Muzeum Regionalnego w Siedlcach mieści się w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej. Powstało jako społeczne, powołane uchwałą Zarządu OSP w 1982 r. Obecnie jest ich ponad 1000. W muzeum jest kilka pomieszczeń wystawienniczych, w tym Sala Tradycji. Muzeum chroni dobra kultury i techniki pożarniczej powstałe od XIX w. do czasów współczesnych, informuje o zgromadzonych zbiorach, upowszechnia podstawowe wartości historii, nauki oraz kształtuje wartości poznawcze i estetyczne wśród młodzieży i starszego pokolenia. Prezentowane eksponaty stanowią prawdziwą atrakcję dla miłośników pożarnictwa. Każdy zwiedzający na pewno znajdzie tutaj coś dla siebie. Zapraszamy wszystkich chętnych do odwiedzenia jedyne go w regionie muzeum technicznego.

3. Muzeum Ziemiaństwa zlokalizowane w zespole dworsko-parkowym w Dąbrowie (gm. Przesmyki). Obecnie trwają prace rewitalizacyjne zespołu. Obiekty zespołu będą użytkowane jako muzeum, oraz miejsce sympozjów, konferencji naukowych, szkoleń,

koncertów, plenerów malarskich, itp. Utworzenie muzeum w Dąbrowie, położonej na granicy Parku Krajobrazowego, rozszerzy walory poznawcze tych okolic, będzie to jedyna tego typu placówka we wschodniej części Województwa Mazowieckiego.

Niezmiernie cenne zbiory posiada Muzeum Diecezjalne w Siedlcach. W 18 latach wystawowych zgromadzono ponad 500 eksponatów: obrazów, rzeźb, naczyń, szat liturgicznych, monet, medali i arcydzieł rzemiosła artystycznego. Wszystkie wystawione obiekty zostały poddane konserwacji. Prawie 400 eksponatów oczekuje w magazynach na zabiegi konserwacyjne. Wśród wystawionych dzieł można zobaczyć unikalne portrety sarmackie, średniowieczne i renesansowe obrazy kultowe, rękopisy ksiąg, starodruki oraz pergaminy bulli papieskich i dokumentów królewskich. Unikatowym obiektem jest obraz „Ekstaza św. Franciszka” - jedyne w Polsce dzieło genialnego malarza hiszpańskiego - El Greca. . Obraz powstały po 1575 r., jest uważany za jedno z najcenniejszych płócien malarstwa obcego w naszym kraju.

Od kilkunastu lat funkcjonuje w mieście Muzeum Jana Pawła II. Powstało w Szkole Podstawowej nr 11, której patronem jest Ojciec Święty Jan Paweł II. Eksponaty tego muzeum, to przede wszystkim pamiątki i rzeczy osobiste Jana Pawła II, które trafiły tu dzięki osobom z najbliższego otoczenia Papieża. Muzeum posiada największy zbiór ubrań Ojca Świętego, wśród eksponatów znajduje się: sutanna, piuska, cztery pary obuwia, swetry, rękawniki, okulary, zegarek ręczny, a także wiele dokumentów i zdjęć. Zasadniczo muzeum można zwiedzać indywidualnie w każdą niedzielę, natomiast grupy mogą zwiedzać również w inne dni tygodnia, po wcześniejszym umówieniu się telefonicznie z dyrekcją Szkoły Podstawowej nr 11, przy ul. Wiśniowej 5.

5.2.2. Najważniejsze miejsca pamięci poza cmentarzami

- Pomnik Tadeusza Kościuszki, ustawiony na skwerze między kościołem pw. św. Stanisława BM a ratuszem, ob. Muzeum Regionalnym.
- Pomnik poświęcony straconym powstańcom 1863 r. w miejscu powieszenia Władysława Rawicza, obecnie na dziedzińcu przed szkołą, przy ulicy Partyzantów 1
- Krzyż ku czci Pantaleona Potockiego przy dworcu PKS, przy ulicy Świętojańskiej.
- Pomnik Niepodległości poświęcony Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, na skwerze przed Urzędem Miasta.
- Tablica poświęcona Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, umieszczona na elewacji budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, przy Placu Tysiąclecia.
- Pomnik Wolności, w dzielnicy Nowe Siedlce, na rondzie przy skrzyżowaniu m. in. ulic: Bema i Okrzei.

- Pomnik poświęcony poległym kolejarzom w czasie II wojny światowej przy dworcu PKP, przy ulicy Kolejowej.
- Pomnik ku czci Józefa Bema, przy szkole na ulicy Chopina.
- Pomnik poświęcony zamordowanym Żydom siedleckim, przy ulicy Piłsudskiego, obok budynku Delegatury Urzędu Wojewódzkiego.
- Tablica ku czci nauczycieli i wychowanków gimnazjum im. hetmana St. Żółkiewskiego, przy ulicy Konarskiego.
- Tablica ku czci pracowników siedleckich poczty i telekomunikacji, poległych w latach 1939-1944, umieszczona na elewacji budynku poczty, przy ulicy Piłsudskiego.
- Tablica ku czci nauczycieli z Siedlec i byłego powiatu, zamordowanych w latach okupacji hitlerowskiej, umieszczona na budynku ratusza, przy ulicy Piłsudskiego.
- Tablica poświęcona rozstrzelanym członkom organizacji podziemnych w dniu 23 listopada 1943 r., przy ulicy Wojskowej.
- Tablice poświęcone pomordowanym dowódcom AK, umieszczona na elewacji kościoła św. Stanisława BM.
- Tablica upamiętniająca żołnierzy AK, którzy dokonali zamachu na szefa gestapo w grudniu 1943 r., umieszczona na gmachu Sądu Rejonowego przy ulicy Piłsudskiego.
- Pomnik poświęcony poległym żołnierzom AK w akcji „Burza”, przed budynkiem Biblioteki Miejskiej przy ulicy Piłsudskiego.
- Pomnik poświęcony zmordowanym mieszkańcom Siedlec, ustawiony przy ulicy Piłsudskiego 7.
- Tablica poświęcona pomordowanym mieszkańcom Siedlec, umieszczona przy byłej siedzibie gestapo w czasie II wojny światowej, przy ulicy Prusa 30.
- Tablica poświęcona zamordowanym w Katyniu, umieszczone na północnej ścianie kościoła pod wezwaniem św. Stanisława BM.
- Pomnik poświęcony zesłanym na Syberię, ustawiony przy kościele pod wezwaniem św. Stanisława BM.
- Pomnik ustawiony w 100-lecie Harcerstwa Polskiego, przy ul. Piłsudskiego 3.
- Tablica poświęcona męczonym i zamordowanym patriotom w budynku urzędu bezpieczeństwa, umieszczona na elewacji budynku przy ulicy Piłsudskiego 4.
- Pomnik poświęcony żołnierzom V i VI brygady Wileńskiej poległych w latach 1944-1953, ustawiony na skwerze przy skrzyżowaniu ulic Floriańskiej i Brzeskiej.
- Krzyż w miejscu celebry Papieża Jana Pawła II, na Błoniach Siedleckich.

- Pomnik Jana Pawła II, ustawiony na skwerze między ulicami: Pułaskiego, Piłsudskiego, Morską.
- Pomnik Lecha Kaczyńskiego Prezydenta RP, ustawiony przy skrzyżowaniu ulic: Cmentarnej i Wojskowej.
- Pomnik NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”, ustawiony na placu Tysiąclecia, w sąsiedztwie kościoła garnizonowego.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

5.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

W rejestrze zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego znajduje się 42 obiekty zabytkowe z terenu miasta Siedlce.

Wykaz zabytków ujętych w rejestrze zabytków został przedstawiony w tabeli nr 1.

Tabela nr 1

Wykaz obiektów nieruchomych z terenu miasta Siedlce wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego.			
Lp.	Obiekt i adres	Nr rejestru	Data rejestru
1.	Układ urbanistyczny, XVI-XIX w. Granice wpisu układu urbanistycznego przebiegają następująco: od pn. ulicą Prusa; następnie ul. Wiszniewskiego; przechodzi w kierunku zachodnim i omijając zespół Szpitala Miejskiego kieruje się w stronę pd.-zach., między kaplicą pw. Św. Krzyża a zespołem szpitala; przecina ul. Starowiejską, a następnie kieruje się w stronę zach. obejmując plebanię kościoła pw. św. Stanisława BM, przebiega wzdłuż ul. Pułaskiego obejmując pd. jej blok zabud.; na wysokości ul. Kochanowskiego skręca w tę ulicę w kierunku pn.; przecina ul. Bpa Świrskiego i lekko kierując się ku wschodowi przecina ul. Asłanowicza i przebiega wzdłuż tej ulicy obejmując jej pn. blok zabudowy; dochodzi do ul. Konarskiego i tą ulicą łączy się z ul. Prusa.	A-179/737	07.05.1962
2.	Kościół katedralny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, ul. Katedralna, mur., 1905-1912, arch. Zygmunt Zdański	A-302	05.09.1983
3.	Kościół par. pw. Św. Stanisława BM, mur., 1740-1749, fasada 1793, proj. Stanisław Zawadzki	A-84/420	22.03.1962
4.	Plebania w zespole kościoła par. pw. Św.	A-84/420	22.03.1962

	Stanisława BM, mur., 1768-1774, proj. Jan Zygmunt Deybel, restaur. 1793		
5.	Pozostałości bramy-dzwonnicy w zespole kościoła par. pw. Św. Stanisława BM, mur., 1773-1776	A-170/694	14.04.1962
6.	Komenda garnizonu ul. Piłsudskiego 48, mur., pocz. XX	A-743	31.05.2007
7.	Odwach, ob. Biblioteka Miejska, ul. Piłsudskiego nr 5, mur., 2 poł. XVIII, rozbud. 1 ćw. XIX	A-342	30.12.1983
8.	Ratusz zw. Jackiem, ob. Muzeum Okręgowe, ul. Piłsudskiego nr 1, mur., 1766-1769, odbud. po pożarze i rozbud. 1784-1787, odbud. wieży 1789, rozb. 1810, odbud. po pożarze 1877 pod kierunkiem bud. Franciszka Modrzewskiego odbud. 1898, zniszczony 1944, odbud. 1945-1952, remont. 1985 -1987.	A - 46/234	18.11.1959
9.	Sąd Komisji Poprawczej, ob. budynek więzienny, mur., 1841-1843, arch. Henryk Marconi, przebud. lata 50, 60 i 70 XX	A-119/587	02.04.1962
10.	Gmach główny więzienia, mur., 1841-1843, arch. Henryk Marconi, przebud. I. 50 i 70 XX,	A-405:	02.06.1992
11.	Budynek więzienny, mur., 1891-1892, przebud. I. 50 i 70 XX	A-405:	02.06.1992
12.	Szpital Dobroczynności ob. Szpital Miejski ul. Starowiejska 13, mur., ok. 1832	A-997	25.11.2010
13.	Schronisko Starców ul. Konarskiego 3 mur., 1903-1904	A-481	01.09.2005
14.	Szkoła w Zespole Szkoły Rolniczej im. Kazimierza Wielkiego, ul. Kazimierzowska, mur., 1920-1930.	A-185	23.05.1977
15.	Budynek mieszkalny w Zespole Szkoły Rolniczej im. Kazimierza Wielkiego,(d. ul. Kazimierzowska) obecnie ul. Bema 4a, drewn., 1920-1930.	A-427	15.10.1993
16.	Gimnazjum Gubernialne, ob. Liceum Ogólnokształcące nr 4, ul. Konarskiego nr 1, mur., 1841-1844, arch. Antonio Corazzi.	A-65	02.02.2001
17.	Teatr, ob. Państwowa Szkoła Muzyczna, ul. Świrskiego nr 6, mur., 1 ćw. XX	A-76	12.07.2001
18.	Dom Ludowy, ob. Kino "Podlasie", ul. Świętojańska nr 1, mur., ok. 1902, proj. Tadeusz Czerwiński, przebud. 1955	A-460	10.11.1998
19.	Bank przy ul. Wojskowej i Piłsudskiego	A-402	02.01.1992
20.	Oficyna I w zespole banku ul. Piłsudskiego mur. 1924	A-402	02.01.1992
21.	Oficyna II w zespole banku ul. Wojskowa mur. 1924	A-402	02.01.1992
22.	Towarzystwo Kredytowe Ziemskie, ob. Kuria Diecezjalna, ul. Piłsudskiego nr 62, mur., 1872, arch. Julian Ankiewicz, bud. Franciszek Modrzewski	A-461	18.12.1998
23.	Budynek Banku Handlu i Przemysłu, ob. Kuria Diecezjalna, ul. Piłsudskiego nr 64, mur., 2 poł. XIX	A-461	04.12.1998

24.	Pocztą, ul. Piłsudskiego nr 2, mur., 1827-1828, arch. Antonio Corazzi	A-63/341	02.02.1962
25.	Hala targowa, ul. Pułaskiego, mur., 1908	A-108	07.09.1976
26.	Pracownia fotograficzna „Gancwol-Ganiewski”, ob. dom, ul. Sienkiewicza 33 mur., k. XIX w.	A-1121	06.02.2013
27.	Resursa Obywatelska, ob. Miejski Ośrodek Kultury, ul. Pułaskiego nr 6, mur., poł. XIX	A-182/742	07.05.1962
28.	Budynek Dyrekcji Lasów Państwowych, ul. Prusa 18, mur., ok. 1927	A-1014	04.04.2011
29.	Pałac, ob. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, ul. Konarskiego Nr 2, mur., 1 poł. XVII, rozbud. i przebud. 1776-1782, proj. Stanisław Zawadzki, spalony 1944, odbud. 1950, restaur. 1960	A-62/340	02.11.1962
30.	Kaplica p.w. Św. Krzyża w zespole pałacowym, od 1798 kaplica grobowa Aleksandry Ogińskiej, ul. Starowiejska, mur., 1791, proj. Zygmunt Vogel, zniszczona pożarem przed 1823, restaur., 1858, 1952 i 1987	A-60/331	07.01.1962
31.	Oficyna w zespole pałacowym, ob. Archiwum Państwowe, ul. Kościuszki nr 7, mur., 2 poł. XIX	A-411	02.07.1992
32.	Stajnia w zespole pałacowym, ob. Archiwum Państwowe, ul. Bpa I. Świrskiego nr 2, mur., 1841-1844	A-37/193	18.11.1959
33.	Studnia w zespole pałacowym, mur., pocz. XIX	A-62/340	07.01.1962
34.	Park zw. Aleksandrią, ob. miejski, w zespole pałacowym, 1 poł. XVIII, przekomponowany XIX, proj. m.in. Walerian Kronenberg	A-62/340 oraz A-276	02.02.1962 29.08.1980
35.	Dom Nr 5 przy ul. Floriańskiej, mur., 4 ćw. XIX	A-387	25.10.1986
36.	Wieża ciśnień, ul. Żwirowa, mur., 1 poł. XX	A-1189	05.06.2013
37.	Cmentarz Stary przy ul. Cmentarnej nr 2.	A-428	17.12.1993
38.	Cmentarz Centralny przy ul. Cmentarnej nr 46	A-429	17.12.1993
39.	Cmentarz przy ul. Janowskiej	A-430	17.12.1993
40.	Cmentarz żydowski przy ul. Szkolnej	A-431	17.12.1993
41.	Cmentarz wojenny przy ul. Cmentarnej	A-432	17.12.1993
42.	Cmentarz wojenny, m. in. żołnierzy radzieckich przy ul. Pamięci Ofiar II Wojny Światowej	A-433	17.12.1993

5.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

W rejestrze zabytków ruchomych województwa mazowieckiego znajduje się 74 obiekty zabytkowe z terenu miasta Siedlce.

Wykaz zabytków ujętych w rejestrze zabytków został przedstawiony w tabeli nr 2.

Tabela nr 2

Wykaz obiektów ruchomych z terenu miasta Siedlce wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego.				
Lp	Przedmiot wpisu, czas powstania	Miejsce przechowywania	Nr rej. zab.	Data wpisu
1.	Wyposażenie kościoła par., 43 poz., obiekty z XVIII i XIX w.	Kościół par. pw. św. Stanisława BM	B-115/284	23.09.1970 r.
2.	Dwie rzeźby alegoryczne, z XVIII w.	Przy wejściu do Muzeum Regionalnego	B-116/285	23.09.1970 r.
3.	Wyposażenie kaplicy, 10 poz., obiekty z XVIII i XIX w.	Kaplica grobowa Aleksandry Ogińskiej	B-117/286	23.09.1970 r.
4.	Płyta nagrobna Michała Szwykowskiego, z 1797 r.	Przy kaplicy grobowej Aleksandry Ogińskiej	B-118/287	23.09.1970 r.
5.	Płaskorzeźba - Alegoria Sprawiedliwości, 1 poł. XIX w.	Budynek więzienia, na osi ul. Pułaskiego	B-119/288	23.09.1970 r.
6.	Lustro, tzw. tremo z pocz. XIX w.	Urząd Stanu Cywilnego	B-200	23.05.1996 r.
7.	Figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, z przełomu XVIII/XIX w.	Przy kaplicy grobowej Aleksandry Ogińskiej	B-211	30.12.1998 r.
8.	Organy z 1744 r.	Kuria Diecezjalna	B-33	15.01.2004 r.
9.	Organy z 1925 r.	Diecezjalne Studium Muzyki Kościelnej	B-86	21.12.2005 r.
10.	Obraz - „Św. Mikołaj”, z 2 poł. XIX w.	Kościół katedralny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	B-110	27.02.2007 r.
11.	Organy z lat 1914 – 1928.	Kościół katedralny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	B-155/2008	11.02.2008 r.
12.	Pomnik Powstańców 1863 r., z 1925 r.	Dziedziniec Gimnazjum nr 6, przy ul. Partyzantów	B-274	07.07.2010 r.
13.	Kapliczka przydrożna z 1909 r.	Ul. Warszawska 75	B-268	30.09.2010 r.
14.	Kapliczka przydrożna z 1899 r.	Rondo: Starowiejska i Janowska	B-291	22.12.2010 r.
15.	2 nagrobki: z 2 poł. XIX w., i 1900 r.	Cmentarz Centralny	B-313	27.02.2012 r.
16.	6 nagrobków, z 2 poł. XIX w.	Cmentarz Centralny	B-338	31.12.2012 r.

5.3.3. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

W rejestrze zabytków archeologicznych województwa mazowieckiego nie figurują obiekty zabytkowe z terenu miasta Siedlce.

5.3.4. Zabytki archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków

W gminnej ewidencji zabytków archeologicznych znajduje się 38 stanowisk archeologicznych z terenu miasta Siedlce. Kilka stanowisk posiada zróżnicowane funkcje i wielość kulturową.

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych został przedstawiony w Załączniku Nr 2, do Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 - 2018.

5.3.5. Obiekty uznane za pomniki historii i parki kulturowe

Na terenie miasta Siedlce nie figurują obiekty uznane jako pomniki historii, a także nie został utworzony park kulturowy.

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.

W mieście Siedlce Prezydent prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu miasta.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wykaz zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków został przedstawiony z załączniku nr 1, do Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce.

5.5. Obiekty wpisane do rejestru pomników przyrody

Wykaz pomników przyrody z terenu miasta Siedlce został podany w tabeli nr 3

Tabela 3

Wykaz pomników przyrody z terenu miasta Siedlce			
Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Lokalizacja	Data utworzenia
1.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
2.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
3.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
4.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
5.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
6.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego	21.05.1973
7.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	28.05.1979
8.	Iglicznia trójcierniowa	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	28.05.1979
9.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	28.05.1979
10.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	28.05.1979
11.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	15.12.1987
12.	Wiąz szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa	15.12.1987
13.	Dwa dęby szypułkowe	ul. 11 Listopada 23 i ul. Sokołowska 22 a	03.01.1987
14.	Wiąz szypułkowy	Skwer w płn.- zach. części Pl. Tysiąclecia	30.12.1980
15.	Wiąz szypułkowy	Skwer w płn.- zach. części Pl. Tysiąclecia	30.12.1980
16.	Wiąz szypułkowy	Skwer w płn.- zach. części Pl. Tysiąclecia	30.12.1980
17.	Dąb szypułkowy	ul. Czerwonego Krzyża w pasie drogowym obok pawilonu handlowego	30.12.1980
18.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Katedralnej w szpalerze kasztanowców	30.12.1980
19.	Dąb szypułkowy	ul. Czerwonego Krzyża w pasie drogowym obok pawilonu handlowego	30.12.1980
20.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Poniatowskiego 25	30.12.1980
21.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Wojska Polskiego 18	30.12.1980
22.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Starowiejskiej 71	30.12.1980
23.	Surmia zwyczajna	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego, między „Oazą” a wejściem do ogrodnictwa	31.08.1995
24.	Topola biała	Zabytkowy park przy ul. Prusa i Konarskiego, nad stawem	31.08.1995
25.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy głównym ciągu pieszym	31.08.1995

26.	Dąb szypułkowy	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy ogrodzeniu od ul. Bema	31.08.1995
27.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, obok wiązu – pomnika przyrody	31.08.1995
28.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy głównym ciągu pieszym	31.08.1995
29.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, centralnie wśród drzewostanu	31.08.1995
30.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy topoli czarnej – pomniku przyrody	31.08.1995
31.	Jesion wyniosły	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy kortach asfaltowych - zlikwidowany	31.08.1995
32.	Topola czarna	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy alejce od ul. Bema	31.08.1995
33.	Lipa drobnolistna	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, w głównym ciągu pieszym od strony ul. Bema	31.08.1995
34.	Lipa drobnolistna	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, przy głównym ciągu pieszym od strony zaplecza Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego	31.08.1995
35.	Iglicznia trójcierniowa	Zabytkowy park przy ul. Bema i Prusa, w zachodniej części parku	31.08.1995
36.	Aleja 101 drzew (lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, wiąz szypułkowy, wierzba)	W pasie drogowym po obu stronach ul. Janowskiej, od ul. Św. Faustyny Kowalskiej i ul. Wiązowej do rzeki Helenki	29.04.1999
37.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Bema 4a (obok siedziby WUOZ Delegatury w Siedlcach)	08.10.2001
38.	Sosna smółowa	W sąsiedztwie nieczynnej strzelnicy wojskowej	08.10.2001
39.	Wiąz górski	Przy ul. Dzieci Zamojszczyzny 55	30.11.2007
40.	Dąb szypułkowy	Przy ul. Leśnej w pasie drogowym	30.11.2007
41.	Lipa drobnolistna	Przy ul. Składowej 7	30.11.2007
42.	Wiąz szypułkowy	Przy ul. Wiejskiej 10	30.11.2007

5.6. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta

W Siedlcach zlokalizowane są zabytki posiadające rangę krajową. Jednym z ich jest dawny ratusz miejski, zwany "Jackiem", mieszczący obecnie Muzeum Regionalne. Zdjęcie siedleckiego ratusza zostało umieszczone na pierwszej stronie okładki, ogólnopolskiej publikacji: „Polska. Zabytkowe ratusze”, w której omówiono ratusze z całego kraju. Ratusz siedlecki posiada oryginalną bryłę z ośmioboczną wieżą nad częścią centralną. Wieża zakończona jest hełmem obeliskowym, bardzo rzadko spotykanym w architekturze polskiej

i zwieńczona figurą Atlasa dźwigającego olbrzymią kulę, wyobrażającą glob ziemski. Postać antycznego boga greckiego Atlasa, jako zwieńczenie dachu lub wieży znana jest w Polsce tylko w kilku obiektach. Ratusz jest też siedzibą Muzeum Regionalnego prowadzącego ożywioną działalność nie tylko wystawienniczą, ale również edukacyjną, upowszechnieniową, wydawniczą, krajoznawczą i promującą miasto Siedlce.

Najważniejsze dla Siedlec zabytki, reprezentuje również pałac, przebudowany w latach 1779-1781, na zlecenie Aleksandry Ogińskiej. Przebudowy dokonano według projektu arch. Stanisława Zawadzkiego, przy udziale króla Stanisława Poniatowskiego i Joachima Hempla. Pałac posiada zróżnicowaną wieloczołową bryłę z monumentalnym kolumnowym portykiem od frontu. W zespole pałacowym wyróżnia się kaplica pw. Św. Krzyża. Wybudowano ją z funduszy Aleksandry Ogińskiej, według projektu Zygmunta Vogla, znanego malarza pracującego na zlecenie króla Stanisława Poniatowskiego. Kaplica ta jest jedyną architektoniczną realizacją Vogla. Po śmierci Aleksandry Ogińskiej w 1798 r., stała się kaplicą grobową fundatorki. Pałacowy park należy do czołowych realizacji sentymentalnych założeń ogrodowych w kraju. Wcześniej istniejący park o układzie geometrycznym został przekomponowany w założenie o układzie swobodnym, przy udziale Szymona Bogumiła Zuga, Franciszka Salezego Sarnowskiego i Aleksandry Ogińskiej. Na przyjazd króla Stanisława Augusta Poniatowskiego park przyozdobiono wieloma romantycznymi i egzotycznymi obiektami. Wydarzenie to zapoczątkowało „Turniej Dam”, w którym cztery wielkie polskie damy, tj. Izabela z Flemingów Czartoryska (Puławy), Helena z Przeździeckich Radziwiłłowa (Nieborów), Elżbieta z Czartoryskich Lubomirska (Mokotów) i Aleksandra Ogińska (Siedlce), walczyły o miano twórczyni najpiękniejszej polskiej sielanki ogrodowej.

Interesującym obiektem jest kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława BM, barokowo-klasycystyczny, bazylikowy. Fasada dwukondygnacyjna z czterokolumnowym portykiem, a nad nim balkon z żeliwną balustradą. Wewnątrz zachwyca wyposażenie, m.in. monumentalny ołtarz główny zaprojektowany przez Jakuba Kubickiego; cztery olbrzymie płótna Szymona Czechowicza z 1752 r., umieszczone w ołtarzach naw bocznych; obraz „Trójcy Świętej” namalowany przez Januarego Suchodolskiego – znanego malarza batalisty; obraz „Św. Cecylia koncertująca wśród aniołów”, autorstwa Jana Niezabitowskiego – twórcy monumentalnej polichromii znanego na Mazowszu kościoła w Mariańskim Porzeczu.

Do ważnych dla miasta zabytków zalicza się zespół złączonych ze sobą trzech dawnych obiektów: budynek miar i wag publicznych, odwach i Resursa Obywatelska. Budynek miar i wag istniejący przed 1787 r. jest jednym z najstarszych murowanych budynków w Siedlcach. Został rozbudowany w 1834 r. od strony północnej z

przeznaczeniem na potrzeby wojska. W 1873 r. dobudowano od strony południowej Resursę Obywatelską, w której organizowano: bale, koncerty, przedstawienia teatralne, odczyty popularnonaukowe, itp. W budynkach tych dziś mieści się Biblioteka Miejska i Miejski Ośrodek Kultury, a zatem placówki niezmiernie istotne w kulturalnym obrazie miasta. Podobną do Resursy Obywatelskiej funkcją posiadał wzniesiony w 1902 r. Dom Ludowy, który w ciągu swej historii zawsze pełnił funkcję kulturalną. Obecnie po przeprowadzeniu prac remontowo-konserwatorskich mieści Miejski Ośrodek Kultury.

W rozdziale tym należy wymienić bardzo istotną dla miasta placówkę, jaka jest Muzeum Diecezjalne. Zgromadzone w nim eksponaty stawiają to muzeum wśród największych we wschodniej części kraju. Spośród wystawionych w muzeum obiektów, można zobaczyć unikatowe dzieła z różnych epok i stylów. Muzeum posiada wyjątkową pozycję ze względu na eksponowany w nim obraz genialnego malarza El Greca.

Szczególne miejsce zajmuje kościół katedralny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, o niezwykle wertykalnej sylwetce, z wieżami osiagającymi 72 m wysokości. Projekt kościoła wykonał arch. Zygmund Zdański pełniący funkcję architekta gubernialnego. Budowa kościoła trwała od 1905 do 1912 r. Kościół katedralny reprezentuje styl neogotycki, szczególnie preferowany w końcu XIX i na początku XX w., zgodnie z utartym ówczesnie poglądem głoszącym, że formy gotyckie najlepiej wyrażają istotę chrześcijaństwa. W czasie swej wizyty do Siedlec 10 czerwca 1999 r., w katedrze modlił się papież Jan Paweł II.

Do ważnych budynków należy gmach poczty wzniesiony w latach 1827-1828, według projektu znakomitego architekta Antonio Corazziego. Corazzi zrealizował w Siedlcach kilka budowli. Jego dzieła charakteryzują się spokojnymi klasycystycznymi formami, boniowaniem dolnej kondygnacji, akcentowaniem osi budynku przez ryzality, portyki, frontony. Najokazalszym siedleckim dziełem Corazziego jest gmach poczty, wzniesiony na miejscu wcześniej istniejącej austerii. Zastosowanie w elewacji frontowej portyku z jońskimi kolumnami w porządku wielkim oraz zwieńczenie belkowania trójkątnym frontonem nadało budowli monumentalny charakter.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta. Analiza szans i zagrożeń

Na terenie miasta Siedlce znajduje się 42 obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego. Zdecydowana większość obiektów zabytkowych utrzymywana jest w dobrym stanie. Nie budzi zastrzeżeń stan zabytków będących własnością parafii rzymskokatolickich, kościoły zostały w ostatnich latach poddane pracom remontowo-konserwatorskim. Jedynie Cmentarz Centralny będący w gestii parafii katedralnej, nad którym sprawuje opiekę Zarząd Cmentarzy

Rzymskokatolickich, wymaga prac restauracyjnych. Znajduje się na nim wiele bardzo zniszczonych nagrobków, cennych pod względem historycznym i estetycznym, które należy poddać pilnym pracom konserwatorskim.

Najważniejsze obiekty użyteczności publicznej znajdują się w dobrym stanie, bardzo okazale prezentują się ostatnio wyremontowane, m. in.: zespół pałacowy Ogińskich, dawna Resursa Obywatelska – ob. Miejski Ośrodek Kultury, dawny odwach – ob. Biblioteka Miejska, dawny Dom Ludowy – ob. Miejski Ośrodek Kultury, i in. W tej grupie zabytków na prace rewaloryzacyjne czeka budynek dawnego gimnazjum gubernialnego, ob. Liceum Ogólnokształcącego im. hetmana Stanisława Żółkiewskiego. Kilka obiektów uległo poważnej degradacji, zwłaszcza budynków przemysłowych po dawnych zespołach budowlanych PKP, zwłaszcza parowozownie, które można przystosować do innych funkcji. Niektóre obiekty są źle eksponowane oraz niewłaściwie modernizowane poprzez stosowanie złych materiałów, a także obcych stylowo rozwiązań architektonicznych.

Wielką stratą dla założenia przestrzennego zespołu kościoła pw. Św. Stanisława BM, a także całego układu urbanistycznego Siedlec, jest brak pełnej bryły bramy – dzwonnicy, której zachowały się jedynie dolne fragmenty bocznych skrzydeł. Dzwonnica-brama jest ważnym dla Siedlec obiektem, nie tylko ze względu na swój oryginalny kształt, ale była też miejscem pamięci narodowej. W okresie międzywojennym w filary bramy wmurowano tablice pamiątkowe: jedną poświęconą ks. Stanisławowi Brzósce, a drugą „Orlątom Lwowskim”. Od wielu lat podejmowane są próby odbudowania zabytku, ale zanim to nastąpi należy w krótkim czasie umieścić w odpowiednich miejscach dwie lub trzy przezroczyste tablice z narysowaną sylwetką bramy dzwonnicy. Dolne partie rysunku pokrywałyby się z istniejącymi fragmentami bramy dzwonnicy i patrzący na tablicę widziałby całą sylwetkę zabytku w jego rzeczywistym posadowieniu i otoczeniu.

Analiza szans i zagrożeń wynikających ze stanu dziedzictwa kulturowego została przedstawiona w tabeli nr 5.

Tabela nr 4 Analiza SWOT

<i>Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego Miasta Siedlce</i>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Niski stopień zanieczyszczenia środowiska.	• Niewystarczające nakłady finansowe na ochronę dziedzictwa kulturowego.

• Krajobraz kulturowy i przyrodniczy doliny rzeki Muchawki. • Dobre warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej i specjalistycznej rowerowej. • Edukacja z zakresu historii regionu w placówkach muzealnych. • Opracowanie propozycji szlaków turystycznych na terenie miasta w publikacjach turystycznych. • Eksponowanie zabytków o znacznej wartości w wydawnictwach promocyjnych. • Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla części terenów Siedlec (zwłaszcza Śródmieście). • Znaczna ilość cennych historycznie i architektonicznie obiektów zabytkowych. • Bogaty i cenny zasób zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie obiektów sakralnych oraz muzeów. • Działalność Towarzystw i Stowarzyszeń podejmujących działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Siedleckie Towarzystwo Samorządowe, Nadbużańska Lokalna Organizacja Turystyczna, PTTK). • Różnorodność zabytków i miejsc o charakterze historycznym, które stanowią bogate źródło dziedzictwa kulturowego dla regionu. • Wzrastający poziom wiedzy i promowanie tradycji i regionalizmu. • Znaczna ilość miejsc pamięci związanych z walkami narodowo-wyzwoleńczymi.	• Niewłaściwe lub brak oznakowania obiektów zabytkowych (bank, Kuria Diecezjalna, sąd, biblioteka, poczta, itd.). • Niedostateczna liczba publikacji na temat dziedzictwa kulturowego miasta. • Niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytej opieki nad zabytkami. • Zły stan zachowania niewielkiej części zabytków i historycznych przestrzeni publicznych. • Brak wypracowanych programów opieki nad zabytkami z terenu miasta. • Ekstensywna i przypadkowa zabudowa centrum miasta (dom handlowy Chester) • Duży koszt rewaloryzacji zabytków i brak środków finansowania tego rodzaju zadań. • Niska świadomość społeczna dotycząca zabytków techniki i wartości dziedzictwa przemysłowego oraz zły stan zabytków techniki (parowozownie PKP). • Niewystarczająca promocja oraz edukacja dotycząca walorów dziedzictwa kulturowego (brak zajęć w placówkach oświatowych oraz opracowań poświęconych wyłącznie zabytkom). • Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru historycznego (Nowe Siedlce). • Brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymywania obiektów zabytkowych.

• Istnienie dzielnicy Nowe Siedlce jako miasta ogrodu. • Zachowana znaczna ilość zabytkowej zieleni parków oraz alei i pojedynczych pomników przyrody. • Rosnące zainteresowanie właścicieli zabytków w kwestii ochrony zabytków. • Funkcjonowanie Punktu Informacji Turystycznej i Siedleckiego Centrum Informacji Turystycznej. • Dostęp samorządu do funduszy Unii Europejskiej oraz tanich i długoterminowych kredytów. • Aktywność władz samorządowych i silna promocja miasta jako ośrodka turystycznego.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Położenie na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, w tym w transeuropejskim korytarzu transportowym KII (autostrada A2 i linia kolejowa E20). • Czyste naturalne środowisko przyrodnicze. • Korzystne warunki dla rozwoju turystyki ze względu na walory przyrodnicze i zasób wartości dziedzictwa i krajobrazu kulturowego. • Rosnące zapotrzebowanie na turystykę na obszarach położonych niedaleko aglomeracji warszawskiej. • Prezentacja dziedzictwa kulturowego przy wykorzystaniu technik informatycznych oraz ich publikacja w Internecie.	• Niedostateczne środki na ochronę i renowację zabytkowych obiektów. • Braki w edukacji kulturowej oraz niedostateczna świadomość wartości zasobów kulturowych. • Ekspansja inwestycyjna w historyczny układ urbanistyczny miasta. • Nieprzemyślane umieszczanie nośników reklamowych i urządzeń technicznych uniemożliwiających właściwą ekspozycję obiektów zabytkowych. • Niska świadomość społeczeństwa o wartościach dziedzictwa kulturowego. • Trudny dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania opieki nad zabytkami . • Pogarszający się stan techniczny zabytków spowodowany opuszczeniem lub niewłaściwym użytkowaniem (Liceum

• Uwzględnienie potrzeb ochrony zabytków w aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. • Wypracowanie i promocja wzorców architektonicznych nawiązujących do lokalnej tradycji budowlanej. • Rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego (konserwacja nagrobków przez Siedleckie Towarzystwo Samorządowe). • Finansowanie ochrony dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem różnych źródeł (międzynarodowych, państwowych, samorządowych, prywatnych). • Aktywny udział stowarzyszeń i instytucji kultury w należytych zachowaniu dziedzictwa miasta.	im. Żółkiewskiego) • Presja inwestycyjna na tereny o walorach kulturowych i przyrodniczo-kulturowych (budowa domów wielorodzinnych w dzielnicy Nowe Siedlce). • Traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego jako problemu konfliktogennego i ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną. • Niższa skuteczność ochrony obszarowej środowiska kulturowego w stosunku do przyrodniczego. • Niska świadomość społeczeństwa o wartościach dziedzictwa kulturowego.

7. Założenia programowe

7.1. Priorytety w zakresie opieki nad zabytkami Miasta Siedlce

Na podstawie analizy szans i zagrożeń występujących w otoczeniu oraz mocnych i słabych stron Miasta Siedlce w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego, określono następujące priorytety działań w zakresie opieki nad zabytkami.

1. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego
2. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej
3. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta w oparciu o dziedzictwo kulturowe oraz wartości przyrodnicze

7.2. Kierunki działań w zakresie opieki nad zabytkami

Opieka nad zabytkami stanowi jeden z obszarów działania dla władz lokalnych. Jako kierunki działań realizacji Programu opieki nad zabytkami Miasta Siedlce w ramach przyjętych priorytetów uznano:

1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
2. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.
3. Ochrona zabytków ruchomych.
4. Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym.
5. Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym miasta.
6. Edukacja i popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym oraz jego promocja.
7. Tworzenie oferty turystycznej uwzględniającej walory kulturowe i przyrodnicze terenu.
8. Poprawa jakości infrastruktury służącej funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki.
9. Rozszerzenie systemu informacji turystycznej.

Priorytet I:

Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego

Kierunki działania	Zadania	Źródła finansowania	Rola miasta
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów historycznych w tym terenów przemysłowych (tereny PKP)	środki zewnętrzne środki własne właściciela	współorganizator
	- Odbudowa, rekonstrukcja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych z możliwością ich adaptacji do nowych funkcji (budynek Liceum im. hetmana Żółkiewskiego)	środki własne właściciela i zewnętrzne	współorganizator
	- Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż specjalistycznych instalacji).	środki własne właściciela i zewnętrzne	współorganizator
	- Kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miasta.	budżet miasta środki własne właściciela	organizator
	- Propagowanie wzorców form budownictwa zgodnego z tradycją lokalną.	WKZ	współorganizator
- Dostosowanie nowej zabudowy do lokalnej tradycji budowlanej i gabarytów zabudowy historycznej	środki własne właściciela	współorganizator	

Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	budżet miasta	organizator inwestor
	- Rewitalizacja zabytkowych parków, układów zieleni komponowanej, zabytkowych alei (park „Aleksandria”).	budżet miasta środki zewnętrzne	organizator
	- Wdrażanie zapisów programów rewitalizacji, studiów historyczno-urbanistycznych, katalogów typu zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego w realizacji zagospodarowania przestrzennego miasta (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego)	budżet miasta	organizator inwestor
	- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną ustaloną w planach zagospodarowania przestrzennego.	WKZ budżet miasta	współorganizator
	- Wykonywanie zaleceń konserwatorskich podczas procesów inwestycyjnych w obrębie stanowisk archeologicznych.	środki własne właściciela	współorganizator
Ochrona zabytków ruchomych	- Ochrona i konserwacja zabytków ruchomych z wyposażenia wnętrz (w tym w obiektach sakralnych)	środki własne właściciela środki zewnętrzne WKZ	współorganizator
	- Zapobieganie niszczeniu cennych obiektów, w tym zabezpieczenie przeciw pożarom, kradzieżom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych.	WKZ środki zewnętrzne	współorganizator
	- Ochrona i konserwacja kapliczek i figur, pomników oraz nagrobków.	środki partnerów społecznych i WKZ	współorganizator
	- Wspieranie rozwoju placówek muzealnych.	środki zewnętrzne	współorganizator

Priorytet II:

Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej

Kierunki działania	Zadania	Źródła finansowania	Rola miasta
Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym	-- Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego. - Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków - Wykonywanie prac badawczych i dokumentacyjnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, badania historyczno-architektoniczne, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego)	- budżet miasta - budżet miasta - WKZ - budżet miasta	- Inwestor - inwestor - współorganizator
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym miasta	- Rozszerzenie informacji o zabytkach miasta w Internecie - Opracowanie internetowej Mapy Zabytków Miasta. - Utworzenie informacji o zabytkach w systemie QR i umieszczenie tabliczek kodowych na obiektach zabytkowych.	- budżet miasta - środki zewnętrzne - budżet miasta - środki zewnętrzne - budżet miasta - środki zewnętrzne	- organizator - organizator - organizator
Edukacja i popularyzacja wiedzy o dziedzictwie	- Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizację zajęć na temat zabytków. - Rozwijanie działalności wystawienniczej powiązanej z zabytkami miasta i ich historią. - Organizowanie i wspieranie realizacji	- środki zewnętrzne - budżet miasta - środki zewnętrzne - budżet miasta - środki	- współinicjator - współorganizator - współorganizator

kulturowym oraz jego promocja	konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych dotyczących dziedzictwa i tradycji.	zewnątrzne	
	- Organizacja konferencji i sesji poświęconych dziedzictwu kulturowemu miasta.	budżet miasta środki zewnątrzne	współinicjator
	- Wykorzystanie imprez masowych organizowanych w mieście oraz innych okazji budzących zainteresowanie mediów do promocji dziedzictwa kulturowego.	budżet miasta środki instytucji kultury i zewnątrzne	współorganizator
	- Wprowadzanie cyklicznie materiałów edukacyjnych i promocyjnych w prasie, radiu i telewizji.	środki zewnątrzne	współinicjator

Priorytet III:

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta w oparciu o dziedzictwo kulturowe oraz wartości przyrodnicze

Kierunki działania	Zadania	Źródła finansowania	Rola miasta
Tworzenie oferty turystycznej uwzględniającej walory kulturowe i przyrodnicze terenu	- Wspieranie rozwoju turystyki opartej o zasoby naturalnego i kulturowego dziedzictwa miasta.	budżet miasta środki zewnątrzne	współorganizator
	- Nawiązywanie współpracy z władzami województwa w celu włączenia oferty turystycznej miasta w system o większym zasięgu.	budżet miasta środki zewnątrzne	współorganizator
	- Udział w targach turystycznych.	budżet miasta środki zewnątrzne	współorganizator
	- Wykorzystanie obiektów zabytkowych jako scenarii spektakli, koncertów i widowisk typu światło i dźwięk.	środki instytucji kultury i zewnątrzne	współorganizator
Poprawa jakości	- Stworzenie korzystnych warunków dla działalności prywatnych inwestorów branży	środki własne właścicieli i zewnątrzne	współinicjator

infrastruktury służącej funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki.	hotelarsko-gastronomicznej i turystycznej. - Dbanie o efektowny wygląd i odpowiednią aranżację przestrzeni publicznej w otoczeniu obiektów zabytkowych - Iluminacja najcenniejszych zabytków	budżet miasta środki własne właścicieli i zewnętrzne środki własne właścicieli i zewnętrzne	współorganizator współorganizator
Rozszerzenie systemu informacji turystycznej	- Rozszerzenie systemu informacji wizualnej w formie tablic informacyjnych dotyczących najważniejszych obiektów historycznych i przyrodniczych znajdujących się na terenie miasta, w tym przezroczystej tablicy ukazującej sylwetkę częściowo rozebranej bramy-dzwonnicy. - Opracowanie tablic informacyjnych dotyczących ścieżek dydaktycznych i tras rowerowych wyznaczonych na terenie miasta. - Opracowanie przewodnika turystycznego uwzględniającego krajobraz kulturowy i przyrodniczy miasta. - Opracowanie folderów, informatorów i innych wydawnictw na temat dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta.	budżet miasta środki zewnętrzne budżet miasta środki instytucji turystycznych i zewnętrzne budżet miasta środki instytucji turystycznych i zewnętrzne budżet miasta środki instytucji turystycznych i zewnętrzne	współorganizator współinwestor współorganizator współinwestor współorganizator współinwestor współorganizator współinwestor

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

W celu realizacji niniejszego programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce, wykorzystane zostaną następujące kategorie instrumentów:

1) instrumentów prawnych, dzięki którym realizacja zadań przez Prezydenta Miasta Siedlce z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie w oparciu o przepisy:

- Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 r., poz. 1446)
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zmianami),
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 poz. 647 ze zmianami);
- Ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zmianami);
- Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 518 ze zmianami);
- Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409, ze zmianami);
- Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego części terenów miasta Siedlce;
- Dokumentów wydawanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wynikających z przepisów ustawowych.

2) instrumentów finansowych, dzięki którym realizacja zadań przez Prezydenta Miasta Siedlce z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:

- korzystanie z przepisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, Art. 7, (Dz. U. 2014, poz. 849) zwalniającej z podatku od nieruchomości: budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, w oparciu o ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 r., poz. 1446).
- korzystanie z przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadku i darowizn, Art. 4 (Dz. U. z 2009 r, nr 93, poz. 768 z późn. zm.) ustalającej: zwolnione od podatku jest nabycie spadku zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia spadku zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków.

- wprowadzenie ulg podatkowych dla właścicieli obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane właściwym utrzymywaniem tych obiektów
- finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością miasta
- korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich
- uchwalanie dotacji dla właścicieli i posiadaczy obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na realizację prac remontowo-konserwatorskich
- korzystanie z formy współpracy między podmiotami publicznymi a sektorem prywatnym, w ramach „Partnerstwa publiczno-prywatnego” (PPP), poprzez dzielenie ryzyka, wspólne korzystanie ze specjalistycznej wiedzy sektora prywatnego lub dodatkowego źródła kapitału. Zastosowanie formuły PPP umożliwi podział kosztów i ryzyka pomiędzy partnera publicznego i prywatnego, ułatwia realizację spraw administracyjno-proceduralnych. Dzięki szerszej ofercie zwrotnych instrumentów finansowych (m.in. pożyczek, poręczeń) będzie można wesprzeć więcej projektów realizowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa. Nadal finansowane będą inwestycje w ochronę środowiska i energetykę, także projekty m.in. z dziedziny kultury, zatrudnienia, edukacji czy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Nowy budżet to również inwestycje w miasta. Wsparcie otrzymają projekty związane z kompleksową rewitalizacją (w tym rewitalizacją społeczną), ekologicznym transportem miejskim, gospodarką niskoemisyjną.

3) instrumentów koordynacji, dzięki którym realizacja zadań przez Prezydenta Miasta Siedlce z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:

- realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich i miejskich strategiach, programach ochrony środowiska;
- współpracę z organizacjami i związkami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;
- współpracę z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Siedlcach w odniesieniu do wszelkich działań podejmowanych przez samorząd miasta Siedlce dotyczących zagadnień z zakresu szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego istniejącego na obszarze miasta;

- współpraca z siedleckimi uczelniami;
- współpraca z siedleckimi muzeami.

4) instrumentów społecznych, dzięki którym realizacja zadań przez Prezydenta Miasta Siedlce z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:

- działania edukacyjne promocyjne
- współdziałanie z organizacjami społecznymi
- działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

5) instrumentów kontrolnych, dzięki którym realizacja zadań przez Prezydenta Miasta Siedlce z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:

- bieżącą aktualizację gminnej ewidencji zabytków
- monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Prezydent ma obowiązek sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go do akceptacji przez Radę Miasta. Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji gminnego programu uwzględniająca:

- wykonanie zadań przyjętych do realizacji w okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami,
- efektywność ich wykonania.

W celu efektywnego monitorowania przyjęto wskaźniki służące ocenie wdrażania Programu opieki nad zabytkami miasta Siedlce, przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5

Wskaźniki oceny wdrażania Programu			
Lp.	Cel	Proponowane wskaźniki	Źródło danych
1.	Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	1. Wartość finansowa realizowanych programów rewitalizacji. 2. Liczba obiektów poddanych odbudowie i rewaloryzacji. 3. Liczba obiektów, w których założono instalacje zabezpieczające przed pożarem i kradzieżą.	WKZ, właściciele obiektów, Urząd Miasta
2.	Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	1. Poziom określony procentowo objęcia wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. 2. Wartość finansowa realizowanych rewitalizacji zieleni komponowanej. 3. Liczba samowoli budowlanych w realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Urząd Miasta, WKZ
3.	Ochrona zabytków ruchomych	1. Liczba obiektów poddanych konserwacji. 2. Liczba obiektów oznakowanych ustalonym dla tego zabytku kodem za pomocą tajnopisu. 3. Liczba kapliczek, figur, pomników i nagrobków poddanych pracom konserwatorskim.	WKZ, Siedleckie Stowarzyszenie Samorządowe Urząd Miasta
4.	Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym.	1. Liczba zweryfikowanych kart gminnej ewidencji zabytków. 2. Liczba wykonanych opracowań studialnych i dokumentacyjnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, badania historyczno-architektoniczne, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).	WKZ, Urząd Miasta
5.	Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym miasta	1. Liczba obiektów ujętych w internetowej bazie danych. 2. Liczba obiektów, na których umieszczono tabliczkę z kodem QR.	WKZ Urząd Miasta

6.	Edukacja i popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym oraz jego promocja.	1. Liczba zajęć w przedszkolach i szkołach przeprowadzonych na temat zabytków. 2. Liczba uczestników lub konkursów, wystaw i innych działań dotyczących dziedzictwa i tradycji. 3. Liczba konferencji i sesji poświęconych dziedzictwu kulturowemu. 4. Liczba imprez wykorzystanych do promocji dziedzictwa kulturowego. 5. Liczba audycji radiowo-telewizyjnych i materiałów prasowych popularyzujących dziedzictwo kulturowe.	Muzeum Regionalne Kuratorium PTTK Urząd Miasta Instytucje kultury
7.	Tworzenie oferty turystycznej uwzględniającej walory kulturowe i przyrodnicze terenu	1. Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących rozwojowi turystyki. 2. Liczba wziętych udziałów w targach turystycznych. 3. Liczba spektakli, koncertów i widowisk typu światło i dźwięk, w których jako scenografię wykorzystano obiekty zabytkowe.	PTTK Urząd Miasta Instytucje kultury
8.	Poprawa jakości infrastruktury służącej funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki i rekreacji.	1. Liczba obiektów w otoczeniu których stworzono odpowiednią aranżację przestrzeni publicznej. 2. Liczba obiektów, w których zamontowano odpowiednie podświetlenie.	Właściciele obiektów
9.	Rozszerzenie systemu informacji turystycznej.	1. Liczba tablic i plansz informacyjnych dotyczących najważniejszych obiektów historycznych i przyrodniczych z terenu miasta. 2. Liczba tablic informacyjnych dotyczących ścieżek dydaktycznych i tras rowerowych. 3. Liczba przewodników, folderów i innych wydawnictw na temat dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.	PTTK, Urząd Miasta

10. Źródła finansowania realizacji Programu

Zasady finansowania opieki nad zabytkami, zostały określone w zapisach art. 71 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje

prorowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Zgodnie z zapisem art. 73 osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie może ubiegać się o dotacje celową z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku.

Na podstawie Uchwały nr VI/107/2011 Rady Miasta Siedlce z dnia 25 marca 2011 r. z budżetu Miasta Siedlce są udzielane dotacje na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Zabytek musi spełniać następujące kryteria:

- 1) znajdować się na obszarze Miasta Siedlce,
- 2) być dostępny publicznie,
- 3) posiadać istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe dla mieszkańców Miasta Siedlce,
- 4) być wpisany do rejestru zabytków.

O dotację może się ubiegać każdy podmiot będący właścicielem lub posiadaczem zabytku, a także podmiot, który do tego zabytku posiada tytuł prawny wynikający z użytkowania wieczystego, ograniczonego prawa rzeczowego, trwałego zarządu albo stosunku zobowiązaniowego.

Dotacja może być udzielona na sfinalizowanie prac lub robót budowlanych przy zabytku, które wnioskodawca zamierza wykonać w roku złożenia wniosku o udzielenie dotacji albo w roku następnym.

Dotacja z budżetu Miasta Siedlce może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych. Jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, albo gdy sytuacja wymaga niezwłocznego podjęcia prac lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót budowlanych.

W przypadku gdy beneficjent na prace lub roboty budowlane przy zabytku otrzymuje również inne środki publiczne, kwota dotacji przyznanej z budżetu Miasta Siedlce wraz z

kwotami przyznanych na ten cel innych środków publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Wnioski o dotację kieruje się do Prezydenta Miasta Siedlce w terminie do 15 września każdego roku poprzedniego roku na który udzielona jest dotacja. Termin ten nie dotyczy wniosków o dotacje na prace interwencyjne wynikające z zagrożenia zabytku.

Ponadto o dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, położonym na terenie Miasta Siedlce, można ubiegać się z następujących źródeł:

Źródła krajowe:

- Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Dziedzictwo kulturowe – priorytet 1 – Ochrona Zabytków ((Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mkidn.gov.pl)
- Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Rozwój infrastruktury kultury – priorytet 1 – Infrastruktura kultury (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mkidn.gov.pl)
- Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Dziedzictwo kulturowe – priorytet 4 – Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mkidn.gov.pl)
- Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Dziedzictwo kulturowe - priorytet 5 – Ochrona zabytków archeologicznych (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mkidn.gov.pl)
- Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mkidn.gov.pl)
- Dotacje Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mwkz.pl)
- Dotacje Województwa Mazowieckiego (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mazovia.pl)
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.wfosigw.pl)
- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji – Fundusz Kościelny (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mac.gov.pl)
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – Program „Razem Bezpieczniej” (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.razembezpieczniej.msw.gov.pl)
- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa ” (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.radaopwim.gov.pl).

- Fundusz Termomodernizacji i Remontów, obsługiwany przez Bank Gospodarstwa Krajowego (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mir.gov.pl oraz www.bgk.com.pl).

Źródła zagraniczne:

- Źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.mazovia.eu)
- Program INTERREG Europa 2014 - 2020 (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.ewt.gov.pl)
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.funduszeuropejskie.gov.pl)
- Program Polska Cyfrowa (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.funduszeuropejskie.gov.pl)

- źródła poza unijne:

- Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Informacja dostępna jest na stronie internetowej: www.eog.gov.pl)

11. Realizacja i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków

Zabytki wpisane do rejestru zabytków stanowią zaledwie niewielką część wszystkich zabytków znajdujących się na terenie miasta Siedlce. To obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków w głównej mierze stanowią o wyglądzie miasta, to one tworzą pierzeje wielu ulic, zwłaszcza na obszarze zabytkowego układu urbanistycznego. Trzeba tu podkreślić wielkie znaczenie dziewiętnastowiecznych interesujących kamienic wypełniających całe pierzeje takich ulic, jak: Kilińskiego, 3-Maja, Piłsudskiego, Pułaskiego, Sienkiewicza.

W interesie Miasta Siedlce jest dołożenie wszelkich starań, aby stan zabytkowych obiektów, jak i całej przestrzeni publicznej, pozytywnie wpływał na jakość życia mieszkańców. Ważne też jest aby wygląd miasta podkreślał jego bogatą historię, osiągnięcia architektoniczne i urbanistyczne, a turystów i gości przyciągał do częstych odwiedzin oraz zachęcał do dłuższych pobytów w Siedlcach. Można to osiągnąć, m. in. poprzez podejmowanie zadań nakreślonych w Programie, w tym prac remontowo-konserwatorskich.

Na prace z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, z budżetu Miasta Siedlce mogą zostać udzielone dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich

oraz robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych, ujętych w gminnej ewidencji zabytków, znajdujących się na terenie miasta Siedlce.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne na:

- zabezpieczenie, zachowanie i utwalenie substancji zabytku;
- odnowienie lub uzupełnienie elewacji, z uwzględnieniem charakterystycznych dla tego zabytku detali architektonicznych (cokołów, gzymsów, lizen, pilastrów, fryzów, attyk, sterczyn, balkonów, boniowań, frontonów, balustrad, portali, obramowań drzwi i okien, itp.)
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej;
- wymiana pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- wykonanie instalacji przeciwpożarowej i odgromowej.

Uprawnionymi do ubiegania się o dotacje są wszystkie podmioty, które są właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, bądź posiadają taki zabytek w trwałym zarządzie.

Z budżetu Miasta Siedlce mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie prac lub robót przy zabytkach nieruchomych, jeżeli zabytek ten spełnia następujące kryteria:

- zabytek znajduje się na terenie miasta Siedlce,
- jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Dotacja może być udzielona na sfinansowanie prac lub robót budowlanych przy zabytku, które wnioskodawca zamierza wykonać w roku złożenia wniosku o udzielenie dotacji albo w roku następnym.

Dotacja z budżetu Miasta Siedlce może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

W przypadku zdarzeń losowych (np. pożar, huragan) gdy sytuacja wymaga niezwłocznego podjęcia prac lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być

udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót budowlanych.

Dotacja z budżetu Miasta Siedlce może być udzielona po wykonaniu prac lub robót i zweryfikowaniu zakresu przeprowadzonych prac lub robót.

W przypadku gdy beneficjent na prace lub roboty budowlane przy zabytku otrzymuje również inne środki publiczne, kwota dotacji przyznanej z budżetu Miasta Siedlce wraz z kwotami przyznanych na ten cel innych środków publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Wysokość środków na dotacje w budżecie miasta Siedlce, ustalana jest corocznie. Środki w budżecie rocznym zabezpieczone będą na podstawie złożonych wniosków.

Spis tabel

1. Wykaz obiektów nieruchomości z terenu miasta Siedlce wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego.
2. Wykaz obiektów ruchomych z terenu miasta Siedlce wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego.
3. Wykaz pomników przyrody.
4. Analiza SWOT
5. Wskaźniki oceny wdrażania Programu.

Spis fotografii

1. Pałac Czartoryskich i Ogińskich, ob. rektorat Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego.
2. Kościół par. pw. Św. Stanisława Biskupa Męczennika.
3. Ratusz zwany „Jackiem”, ob. Muzeum Regionalne.
4. Kaplica pw. Św. Krzyża, grobowa kaplica Aleksandry Ogińskiej.
5. Budynek Poczty Polskiej.
6. Trybunał Cywilny, ob. Sąd Rejonowy.
7. Sąd Komisji Poprawczej, ob. budynek więzienny.
8. Gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, ob. Kuria Diecezjalna.
9. Kamienica przy ul. 3-Maja 44.
10. Kościół katedralny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP.

Materiały na których oparto opracowanie

Dokumenty

1. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 r., poz. 1446)
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2012, poz. 647 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 z późn. zm.)
5. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2014 – 2017.
6. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013
7. Uzupełnienie Narodowej strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020.

8. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030.
9. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego 2014.
10. Wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2012-2015.
11. Strategia Rozwoju Siedlec do roku 2015.
12. Sprawozdanie z realizacji Strategii rozwoju Siedlec do roku 2015.
13. Program ochrony środowiska dla miasta Siedlce na lata 2009 – 2016.
14. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siedlce.
15. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego części terenu Siedlec.

Podstawowa Literatura

1. Aleksandrowicz P., Diecezja siedlecka czyli podlaska (1818-1968), Siedlce 1971.
2. Bartczakowa A., Ratusze klasycystyczne na Mazowszu. Biuletyn Historii Sztuki, XXV nr 2, 1963.
3. Baliński M., Lipiński T., Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym opisana, t. II, Warszawa 1885.
4. Baraniewski W., Jaroszewski T.S., Po pałacach i dworach Mazowsza, I. Przewodnik, Warszawa 1995.
5. Błoński B. Katedra Siedlecka. Siedlce 1995.
6. Ciołek G. Ogrody Polskie, Warszawa 1954.
7. Filipek F., Kolej warszawsko-terespolska, Warszawa 1972.
8. Gierlach M., Jaroszewski T.S., Po pałacach i dworach Mazowsza, III. Przewodnik, Warszawa 1998.
9. Głowacka-Maksymiuk U., Gubernia siedlecka w latach 1905-1907, Warszawa 1985.
10. Głowacka-Maksymiuk U., Ulice Siedlec. Siedlce 1997.
11. Jaroszewski T.S., Jakub i Joachim Hemplowie, BHS XVII z. 3, 1955.
12. Jaroszewski T.S., Po pałacach i dworach Mazowsza, II. Przewodnik, Warszawa 1997.
13. Kaszinski S.D., Tilinski I.I., Gorod Siedlec, Siedlce 1912.
14. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, T X z. 22, Warszawa 1965.
15. Karpowicz M., Sztuka polska XVII, XVIII w., Warszawa 1983, 1985
16. Kazimierski J., Miasta i miasteczka na Podlasiu (1808-1914), Warszawa 1994.
17. Kopówka E., Żydzi siedleccy. Siedlce 2001.
18. Kopówka K. i E., Ostas C., Bojownikom o niepodległość cześć! Miejsca pamięci związane z odzyskaniem niepodległości w 1918 r., wojną polsko-bolszewicką 1920r i Marszałkiem Józefem Piłsudskim na południowo-zachodnim Podlasiu i wschodnim Mazowszu. Siedlce 2001.

19. Kordaczuk S., Spacer po Siedlcach z „Jackiem” w tle. Siedlce 2006.
20. Kospath-Pawłowski E. (red), Siedlce 1448-1995, Siedlce 1996.
21. Kot H., Przyroda województwa siedleckiego, Siedlce 1995.
22. Królik J., (red) Muzea na Mazowszu, Warszawa 1996.
23. Kuligowski J., Fotografie Siedlec z lat 1900-1944 (Ze zbiorów Archiwum Państwowego w Siedlcach), Siedlce 1997.
24. Kwiatkowski M., Stanisław August Poniatowski - król architekt, Warszawa 1983.
25. Litak .S., Siedlce przed lokacją.
26. Mączka D., Kościół św. Stanisława w Siedlcach 1532-2000, Siedlce 2001.
27. Miasta polskie w tysiącleciu, t. II, Wrocław 1966.
28. Michalec D. Aleksandra Ogińska i Jej czasy. Siedlce 1999.
29. Ostas C., Zabytki architektury i budownictwa w województwie siedleckim krótka charakterystyka, [w:] Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, t. 36 Województwo siedleckie, Warszawa 1988.
30. Ostas C., Siedlce, Przewodnik, 2003.
31. Pawlak R., Polska. Zabytkowe ratusze, Warszawa 2003.
32. Podgórski M., Traktem bitym przez Podlasie. Lublin 1982.
33. Sroczyńska K., Zygmunt Vogel, rysownik gabinetowy Stanisława Augusta, Wrocław 1968.
34. Strychalski J., Upamiętnione miejsca walki i męczeństwa w województwie siedleckim 1794-1945. Przewodnik. Siedlce 1983.
35. Trzebiński W., Działalność urbanistyczna magnatów i szlachty w Polsce XVIII wieku, Warszawa 1962.
36. Więch -Tchórzewska W., Plany Siedlec 1780-1912. Siedlce 1998.
37. Zakrzewska B., Zennarowa I., Siedleckie Miejsca Pamięci Narodowej. Siedlce 2005.

Ważniejsze strony internetowe

www.siedlce.pl

www.muzeum.siedlce.pl

www.muzeumsiedlce.art.pl

www.uph.edu.pl

www.mwkz.pl

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Siedlce>

<http://stat.gov.pl>

www.mazovia.pl

Załączniki:

1. Załącznik 1. Wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Siedlce – stan na dzień 09.10.2014 r.
2. Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Siedlce – stan na listopad 2014 r.
3. Załącznik 3. Plan miasta Siedlce z naniesionymi granicami układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków.
4. Załącznik 4. Plan miasta Siedlce z naniesionymi granicami strefy konserwatorskiej - pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej.

Opracowanie: mgr Iza Szklarz

Załącznik Nr 1

Do Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 - 2018
Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Siedlce – stan na dzień 09.10.2014 r.

ULICA	NR. PORZĄDKOWY ULICY	NR. KARTY	OBIEKT	FORMA OCHRONY	ZAPIS W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
		1/1786	Układ urbanistyczny		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 „B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r. „Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r. „...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
Pamięci Ofiar II Wojny Światowej	-	17/1786	Cmentarz wojenny, m.in.. żołnierzy Armii Radzieckiej	Pełna ochrona konserwatorska	
	-	18/1786	Pomnik na cmentarzu wojennym	Pełna ochrona konserwatorska	
Armii Krajowej	5	105/1786	Hala Targowa	Pełna ochrona konserwatorska	Uchwała R.M. 28.01.2011 r. „3 - go Maja”
Aslanowicza	2	47/1786	Dom kalek i starców, ob. szkoła		
	róg Teatralnej	155/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	11	156/1786	Dom	DECYZJA O ROZBIÓRCIE	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	13	157/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	14	158/1786	Dom		„w rejonie ulicy „Błonie” Uchwała R. M. 24.02.2000r.
	21	159/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	25	160/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	27	161/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	36 i 38	162/1786	Dom		„Władysława Jagiełły” Uchwała R. M. 25.10.2013 r.
	37	163/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	39	164/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	41	247/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M.25.06.2010 r.
	3	143/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	5	144/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.

Asza	7	145/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	9	146/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
Bema	4a	50/1786	Budynek mieszkalny z zespołu Szkoły Rolniczej, ob. WUOZ Delegatura w Siedlcach	Pełna ochrona konserwatorska	„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
	4	51/1786	Stajnia z zespołu Szkoły Rolniczej, ob. Magazyn ZSP nr 4		„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
	4	52/1786	Piwnica z zespołu Szkoły Rolniczej, ob. ZSP nr 4		„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
	37a	165/1786	Dom		
	38 i 38a	166/1786	Dom		
	44	167/1786	Dom		
	56	168/1786	Dom		
Bohaterów Getta	5	169/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	7	170/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	9	171/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	11	172/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	13	173/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Bpa Świrskiego	55	2/1786	Kościół katedralny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	6	63/1786	Teatr, ob. Urząd Stanu Cywilnego	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	2	114/1786	Stajnia z zespołu pałacowego, ob. Archiwum Państwowe	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	3	345/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	7	346/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	15	347/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	19	348/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	25	349/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	27	350/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
29	351/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.	

Bpa Świrskiego	35	352/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	34	353/1786	Oficyna w zespole domu nr 36		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	36	354/1786	Dom	WYKREŚLONY Z GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r. zgoda WKZ nr DS. 5142.135.2014.MS
	41	355/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	42	356/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M.25.06.2010 r.
	43	357/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	44	358/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	48	359/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	51	360/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	52	83/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	58	361/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	60	362/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Browarna	2	174/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M.25.06.2010 r.
	4	175/1786	Dom, ob. Centrum Kształcenia Ustawicznego		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	6	176/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	7	177/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Ks. Brzóska	7	178/1786	Dom		
	14	179/1786	Dom		
	19	180/1786	Dom		
	48	181/1786	Dom		
	69	182/1786	Dom		
Cmentarna	2	7/1786	Cmentarz rzymsko – katolicki, ob. lapidarium	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	2	8/1786	Kaplica grobowa na cmentarzu rzymsko – katolickim, ob. lapidarium	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	46	9/1786	Cmentarz rzymsko - katolicki	Pełna ochrona konserwatorska	
	46	10/1786	Kaplica na cmentarzu rzymsko - katolickim	Pełna ochrona konserwatorska	
	46	11/1786	Kaplica grobowa	Pełna ochrona	

Cmentarna			Gorgoszów na cmentarzu rzymsko - katolickim	konserwatorska	
	46	12/1786	Kaplica prawosławna p.w. Zmartwychwstania Pańskiego na cmentarzu parafialnym	Pełna ochrona konserwatorska	
	48	15/1786	Cmentarz wojenny	Pełna ochrona konserwatorska	
	48	16/1786	Pomnik na cmentarzu wojennym	Pełna ochrona konserwatorska	
	20	183/1786	Dom		
	24	184/1786	Dom		
Czerwonego Krzyża	3	185/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	6	186/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	7	187/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	8	188/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Daszyńskiego	4	119/1786	Dom z kolonii domów robotniczych		
	8	120/1786	Dom z kolonii domów robotniczych		
Domanicka	104/ 106	189/1786	Dom		
	128	381/1786	Młyn wodny, następnie elektryczny, ob. dom		
	124	382/1786	Dom		
Esperanto	4	147/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	6	148/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	8	149/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
Floriańska	1	3/1786	Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Bpa	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	3	4/1786	Plebania w zespole kościoła parafialnego p.w. św Stanisława Bpa	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	10	54/1786	Gimnazjum Podlaskie i		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego”

			Szkoła Handlowa, ob. LO im. B. Prusa		Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	11	190/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	12	191/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	5	192/1786	Dom	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
Formińskiego	19	193/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	21	194/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	23	195/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
Garwo lińska	50	196/1786	Dom	WYKREŚLONY Z GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	Zgoda WKZ nr DS.5133.42.2014 z dnia 09.07.2014r. na usunięcie budynku z Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Siedlce.
Grabowskie go „Przy Alejkach”	9	80/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	12	82/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	12a	83/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	13	84/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	16	85/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	17	86/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	10	95/1786	Dom kolejowy		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
Jagiellońska	32	197/1786	Dom		
	48	198/1786	Dom		
Janowska	-	13/1786	Cmentarz rzymsko - katolicki	Pełna ochrona konserwatorska	
	-	14/1786	Kaplica	Pełna ochrona konserwatorska	
	35	199/1786	Dom		„Janowska - Żaboklicka” Uchwała R.M. 26.09.2002r.
Joselewicza	4	200/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	21	49/1786	Szkoła Rolnicza, ob. Ośrodek Doradztwa	Pełna ochrona konserwatorska	„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.

Kazimierzowska			Rolniczego		
	7	109/1786	Budynek Administracyjny Mleczarni		„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014r.
	3	110/1786	Sejmikowa Lecznica Zwierząt, ob. Jeździecki Akademii Podlaskiej		„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014r.
Kilińskiego	11	73/1786	Spółdzielczy Bank kupiecki, ob. budynek mieszkalno - usługowy		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	7	201/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	8	202/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	9	203/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	10	204/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	12	205/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011
	13	206/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	14	207/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	15	208/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	16	209/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	20/ 20a	210/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	29	211/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	33	212/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	33a	213/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	38	214/1786	Dom	rozbiórka	Pismo DS.4163/69/11 WKZ z dn. 21.03.2011 r.
	40	215/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
Kochanowskiego	11/13	43/1786	Szpital wojskowy, ob. plebania parafii katedralnej		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	20	216/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	15	217/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	16	218/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	22	219/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	71	79/1786	Dom kolejowy		Mpzw w rejonie ul.

Kolejowa					Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.
	16	220/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	18	221/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	20	222/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	10	379/1786	Hala produkcyjna i biuro Państwowego Zakładu Spirytusowego, ob. Wytwórnia Wódek		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	10	380/1786	Portiernia Państwowego Zakładu Spirytusowego		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
Konarskiego	5	46/1786	Sierociniec dla chłopców, ob. Gimnazjum nr 1		
	3	48/1786	Schronisko starców	Pełna ochrona konserwatorska	
	1	53/1786	Gimnazjum Guberalne, ob. LO im. Hetmana Żółkiewskiego	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	9	57/1786	Szkoła Rzemieślnicza, ob. Zespół Szkół nr 1		
	7	58/1786	Szkoła Elementarna, ob. Gimnazjum nr 1		
	2	111/1786	Pałac, ob. Akademia Podlaska	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	Półd niowa strona pałacu	117/1786	Studnia z zespołu pałacowego	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Konarskiego i Prusa	Półd niowo - wscho dnia część parku	115/1786	Domek ogrodnika z zespołu pałacowego		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	Półno cno – zacho dnia część parku	116/1786	Mostek w pałacu parkowym	Pełna ochrona konserwatorska	„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
		118/1786	Park z zespołu pałacowego	Pełna ochrona konserwatorska	„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
Kościuszki	10	55/1786	Gimnazjum i Liceum Biskupie, ob. dom księży emerytów		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	7	113/1786	Oficyna z zespołu	Pełna ochrona	„B-pa Świrskiego”

			pałacowego, ob. Archiwum Państwowe	konserwatorska	Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	2	225/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M.25.06.2010 r.
Lipowa	1 i 3	122/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	25 i 27	123/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	33 i 35	124/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	41	125/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
Łukasi ńskie go	54d	76/1786	Noclegownia kolejowa		
	54b	77/1786	Dom kolejowy		
	54c	78/1786	Dom kolejowy		
	28	383/1786	Odlewnia żeliwa		
Mickiewicza	15a	235/1786	Dom		
	16	236/1786	Dom		
	23	237/1786	Dom	DECYZJA O ROZBIÓRCE	
	28	238/1786	Dom		
	36	239/1786	Dom		
	59	240/1786	Dom		
Mireckiego	28	62/1786	Szkoła Powszechna nr 8, ob. Spoleczna Szkoła Podstawowa i Spoleczne Gimnazjum	DECYZJA O ROZBIÓRCE	
Narutowicza	12	241/1786	Dom		
	31	242/1786	Dom		
	35	243/1786	Dom		
Ks. Niedzialka	7	45//1786	Ochronka dla dzieci, ob. Dom Małego Dziecka		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	1	244/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	11	245/1786	Dom	DECYZJA O ROZBIÓRCE	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	18	246/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.

Orlicz - Dreszera	12	29/1786	Budynek mieszkalny z zespołu koszar		
	14	30/1786	Budynek mieszkalny z zespołu koszar		
	3	60/1786	Szkoła Powszechna, ob. Zespół Szkół nr 2		
	Nr 1 w zespole koszar	23/1786	Budynek koszarowy z zespołu koszar przy ul. Orlicz Dreszera		
	Nr 39 w zespole koszar	24/1786	Sztab wojskowy z zespołu koszar przy ul. Orlicz Dreszera		
	Nr 40 w zespole koszar	25/1786	Budynek koszarowy z zespołu koszar przy ul. Orlicz Dreszera		
	Nr 41 w zespole koszar	26/1786	Budynek koszarowy z zespołu koszar przy ul. Orlicz Dreszera		
	Nr 36 w zespole koszar	27/1786	Dom podoficerski z zespołu koszar przy ul. Orlicz Dreszera proj.		
Orzeszkowe j	4	249/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	6	250/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Partyzantów	-	103/1786	Wiadukt kolejowy nad ul. Partyzantów		
	63	251/1786	Dom		
	1	434/1786	Pomnik Powstańca		
Piaskowa	26	252/1786	Dom		
	34	253/1786	Dom		
	55	20/1786	Komenda garnizonu, ob. dom		„Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	49	21/1786	Komenda 9 dywizji, ob. przychodnia ‘Salus’	Pełna ochrona konserwatorska	„Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	5	31/1786	Budynek miar i wag, następnie odwach, ob. Biblioteka Miejska	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	3	32/1786	Ratusz, zw. „Jakiem”, ob.	Pełna ochrona	„3 - go Maja”

Pilsudskiego			Muzeum Regionalne	konserwatorska	Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	4	33/1786	Starostwo Powiatowe, ob. NFZ		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	16	34/1786	Trybunał Cywilny, ob. Sąd Rejonowy		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	47	35/1786	Sąd Komisji Poprawczej w zespole więzienia	Pełna ochrona konserwatorska	Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	47	36/1786	Gmach główny więzienia	Pełna ochrona konserwatorska	Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	47	37/1786	Budynek więzienny	Pełna ochrona konserwatorska	Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	47	38/1786	Dom naczelnika więzienia, ob. budynek więzienny	Pełna ochrona konserwatorska	Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	47	39/1786	Budynek administracji w zespole więzienia		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	47	40/1786	Ogrodzenie w zespole więzienia		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	96	44/1786	Powiatowa Kasa Chorych, ob. apteka, budynek mieszkalny		
	70	66/1786	Narodowy bank Polski, ob. Kredyt Bank	Pełna ochrona konserwatorska	„...Pilsudskiego, Sportową, Katedralną i Wojskową” Uchwała R.M. 25.09.2009 r.
	72	67/1786	Oficyna z zespołu Narodowego Banku Polskiego, ob. Sąd Okręgowy	Pełna ochrona konserwatorska	„...Pilsudskiego, Sportową, Katedralną i Wojskową” Uchwała R.M. 25.09.2009 r.
	72	68/1786	Oficyna z zespołu Narodowego Banku Polskiego, ob. Kredyt Bank	Pełna ochrona konserwatorska	„...Pilsudskiego, Sportową, Katedralną i Wojskową” Uchwała R.M. 25.09.2009 r.
	62	69/1786	Towarzystwo kredytowe Ziemskie, ob. Kuria Diecezjalna	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	64	70/1786	Budynek Banku Handlu i Przemysłu, ob. Kuria Diecezjalna	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	28	74/1786	Bank Udziałowy, ob. budynek mieszkalno - usługowy		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	30	81/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	2	104/1786	Poczta	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	12 i 12a	151/1786	Hotel „Europejski”, ob. dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	8	254/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
10	255/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.	
14	256/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.	

Piłsudskiego	20	257/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	22	258/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	24	259/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	26	260/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	27	261/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	29	262/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	36	263/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	37	264/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	39	265/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	46	266/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	53	267/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	60	268/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	61	269/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	63	270/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	65	271/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	66	272/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	67	273/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	68a	274/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	69	275/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	71	276/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	73	277/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	76	278/1786	Dom		
	78	279/1786	Dom		
	84	280/1786	Dom	WYKREŚLONY Z GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	
86	281/1786	Dom			
100 i 102	378/1786	Budynek elektrowni, ob. biura			
	57	429/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
Pl. Tysiąclecia	-	6/1786	Cerkiew Prawosławna, ob. Kościół Garnizonowy p.w. Serca Jezusowego		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	12	363/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.

	13A	364/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
przedłużenie ul. Plantowej	-	75/1786	Szpital Kolejowy, ob. budynek magazynowy		
Poniatowski ego	3	282/1786	Dom		
	9	283/1786	Dom		
	13	284/1786	Dom		
	49	285/1786	Dom	WYKREŚLONY Z GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	Zgoda WKZ nr DS.5133.40.2.201401.08.201 4r. na wykreślenie z ewidencji
Prusa	18	108/1786	Budynek Dyrekcji Lasów Państwowych, ob. Komenda Miejska Policji	Pełna ochrona konserwatorska	„Szpital i Park” Uchwała R.M. z 31.01.2014 r.
	26	286/1786	Dom		
	30	287/1786	Dom		
	44	288/1786	Dom		
	50	289/1786	Dom		
	50a	290/1786	Dom		
Pułaskiego	7	65/1786	Kino Swiatowid, potem Kino Sojusz, ob. Miejski Ośrodek Kultury		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	6	107/1786	Resursa Obywatelska, ob. Miejski Ośrodek Kultury	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	8	150/1786	Dom z zespołu domów zajezdnych, ob. dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	9	152/1786	Hotel „Angielski”, ob. dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	11	153/1786	Hotel „Podlaski, ob. dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	15	154/1786	Hotel „Viktoria” , ob. dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	13	291/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	23	292/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	25	293/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	27	294/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	29	295/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańska, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.

Pułaskiego	31	296/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	33	297/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	35	298/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	37	299/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	43	300/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	5	424/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	19	425/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	21	426/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	29a	427/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	45	428/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewicza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
Rawicza	20	301/1786	Dom		
	55	302/1786	Dom		
Sekulska	3	303/1786	Dom		Mpzp w rejonie ul. Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.
	5	304/1786	Dom		Mpzp w rejonie ul. Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.
	26	305/1786	Dom		Mpzp w rejonie ul. Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.
	30	306/1786	Dom		Mpzp w rejonie ul. Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.
	20	56/1786	Gimnazjum Konstancji Zembrzuskiej, ob. Ośrodek Szkolno - Wychowawczy		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	63	64/1786	Dom Ludowy, potem Kino „Podlasie”, ob. Miejski Ośrodek Kultury	Pelna ochrona konserwatorska	Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	51	72/1786	Zydowski dom starców i sierot, ob. Akademia		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.

Sienkiewiczza			Podlaska		
	42	307/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	5	308/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	6	309/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	9	310/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	11	311/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	13	312/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	14	313/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	15	314/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	16	315/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	17	316/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	18	317/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009r.
	19	318/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	24	319/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	25	320/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	26	321/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	28	322/1786	Dom		„...Pułaskiego, Floriańską, Sienkiewiczza, i Kilińskiego” Uchwała R.M. 24.04.2009 r.
	31	323/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	33	324/1786	Dom	Pełna ochrona konserwatorska	„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	34	325/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
39	326/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.	
41b	327/1786	Dom		„ 3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.	
52	328/1786	Dom			
Składowa	27	28/1786	Budynek koszarowy, ob. zakład produkcyjny KOVIAN – GROUP, sp. z o. o.		
	7	87/1786	Dom kolejowy		
	7b	88/1786	Dom kolejowy		
	7c	89/1786	Dom kolejowy		

	7d	90/1786	Dom kolejowy		
	7e	91/1786	Dom kolejowy		
Sokołowska	26	329/1786	Dom		„Władysława Jagiełły” Uchwała R. M. 25.10.2013 r.
	52	330/1786	Dom		„Władysława Jagiełły” Uchwała R. M. 25.10.2013 r.
	141	331/1786	Dom		Mpzp terenu w rejonie "Północnej Dzielnicy Przemysłowej" w Siedlcach Uchwała R.M. Nr XXIV/458/2012 z 26 października 2012r.
	157	384/1786	Magazyn zbożowy, następnie młyn elektryczny		
	166	385/1786	Kapliczka		
Starowiejska	1	5/1786	Pozostałości bramy - dzwonnicy w zespole kościół parafialnego p. w. św. Stanisława	Pełna ochrona konserwatorska	„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 i „B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	15	41/1786	Szpital Dobroczynności, ob. Szpital Miejski	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	15	42/1786	Łaźnia, ob. oddział zakaźny w zespole szpitala miejskiego		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	13	112/1786	Kaplica p.w. św. Krzyża z zespołu pałacowego	Pełna ochrona konserwatorska	„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	2	332/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	3	333/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
	4	334/1786	Oficyna		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	28	335/1786	Dom		
	221	336/1786	Dom		
	Szkolna	-	19/1786	Cmentarz żydowski	Pełna ochrona konserwatorska
2		59/1786	Szkoła Powszechna nr 2, ob. Gimnazjum		
25		337/1786	Dom		
27		338/1786	Dom		
36		339/1786	Dom		Zgoda WKZ na wykreślenie z ewidencji –pismo DS.5133.20.2012 z dn. 16.05.2012 r.
38		340/1786	Dom		
49		341/1786	Dom		
Ściegiennego	7	342/1786	Dom		Mpzp w rejonie ul. Floriańskiej Uchwała R.M. XL/732/2014 z 28.03.2014 r.

Świętojańska	4	106/1786	Łazienka miejska ob. Straż Miejska, apteka		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
	10	343/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R.M. 31.08.2011 r.
Teatralna	3	71/1786	Towarzystwo Kredytowe Miasta Siedlce		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.
Topolowa	1 i 3	126/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	11	127/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	18 i 20	128/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	28	129/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom	DECYZJA O ROZBIÓRCE	
	29 i 31	130/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	36 i 38	131/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom	Topolowa 38 DECYZJA O ROZBIÓRCE	
	37 i 39	132/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom	DECYZJA O ZBIÓRCE budynku przy Topolowej 39	Postanowienie nr 140/NW/2014 w sprawie uzgodnienia rozbiórki budynku przy ul. Topolowej 39.
	40	133/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	46	134/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	47	135/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	48 i 50	136/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	53	137/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	60 i 62	138/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	61 i 63	139/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
	66	140/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
69 i 71	141/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom			
Przedłużeni e ul. Torowej	-	94/1786	Dom kolejowy		„Południowa Dzielnica Przemysłowa” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	-	97/1786	Parowozownia		„Południowa Dzielnica Przemysłowa” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.

Warszawska	-	100/1786	Wiadukt torowy nad torami		
	43	365/1786	Dom		
	47	366/1786	Dom		
	75	387/1786	Kapliczka	Pełna ochrona konserwatorska	
Wiązowa	7	61/1786	Szkoła Powszechna nr 7, ob. Miejskie Przedszkole nr 1		
	4/6	142/1786	Dom z osiedla robotniczego, ob. dom		
Wojska Polskiego	23	22/1786	Dom oficcerski proj. Aleksander Sygietyński		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	2	367/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	6	368/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	9 i 9a	369/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	12	370/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	11	371/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	24	372/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	48	373/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	60	374/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
	66	375/1786	Dom		Wojska - Polskiego” Uchwała R M. 31.08.2011 r.
		38	430/1786	Dom	
Zielona	6	376/1786	Dom		„Grabianowska-Zielna” uchwalony Uchwałą z dn. 26.06.1997r.
	8	377/1786	Dom	DECYZJA O ROZBIÓRCE	„Grabianowska-Zielna” uchwalony Uchwałą z dn. 26.06.1997r.
Żwirowa	12	92/1786	Dom kolejowy		
	18	93/1786	Dom kolejowy		
	22	441/1786	Wieża ciśnień	Pełna ochrona konserwatorska	
3-go Maja	6	228/1786	Dom		„3-go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	8	229/1786	Dom		„3-go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	10	230/1786	Dom		„3-go Maja”

	12	231/1786	Dom		Uchwała R.M. 28.01.2011 r. „3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	15	232/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	44	233/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
	50	234/1786	Dom		„3 - go Maja” Uchwała R.M. 28.01.2011 r.
10-go Lutego	5	226/1786	Dom		
	1	438/1786	Dom		
	7	440/1786	Dom		
11-go Listopada	15 i 17	227/1786	Dom		„B-pa Świrskiego” Uchwała R.M. 25.06.2010 r.

Rondo na skrzyżowaniu ulic Starowiejskiej i Janowskiej				
Rondo na skrzyżowaniu Starowiejskiej i Janowskiej	-	386/1786	Kapliczka	Pełna ochrona konserwatorska
Przy dworcu kolejowym				
od strony południowo - zachodniej	-	96/1786	Parowozownia	
Przedłużenie ul. Kilińskiego				
łączy ul. Kolejową z ul. Składową	-	101/1786	Most dla pieszych	Obiekt wykreślony z ewidencji – opinia WKZ z dnia 20.05.2013r.
ul. Łukowska				
	-	102/1786	Wiadukt kolejowy nad ul. Łukowską	„Południowa Dzielnica Przemysłowa” R. M. 28.01.2011

Przy moście kolejowym na trasie Siedlce - Warszawa				
na zach od ul. Piaski Zamiejskie	-	98/1786	Spiętrzenie wody na rzece Muchawce	
	-	99/1786	Komora filtracyjna na rzece Muchawce	

Załącznik Nr 2

Do Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 - 2018
Stan na listopad 2014 r.

Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu miasta Siedlce ujętych w gminnej ewidencji zabytków.			
Lp.	Nr stanowiska na obszarze AZP	Funkcja obiektu	Kultura, chronologia
1.	58-78/1/1	a) ślady osadnictwa b) osada c) osada d) osada e) pałac	a) okres lateński b) IX - X w. c) XI - XII/XIII w. d) XIV – XV w. e) XVII – XVIII w.
2	58-78/2/2	a) kościół parafialny b) cmentarz przykościelny	a) erygowany w 1532 r. b) 1532-1799 r.
3	58-78/3/3	cmentarz	XVIII w.
4	58-78/4/4	cmentarzysko	XIII w.
5	58-78/5/5	cmentarz	do 1785 r.
6	58-78/6/6	cmentarz	1785-1848 r.
7	58-78/7/7	cmentarz	1799-1930 r.
8	58-78/8/8	sieć wodociągowa	XVII-XVIII w.
9	58-78/9/9	ślad osadnictwa	XVI-XVIII w.
10	58-78/10/10	ślad osadnictwa	nieokreślona
11	58-78/11/11	osada	X-XII w.
12	58-78/12/12	znalezisko luźne	neolit
13	58-78/13/13	skarb	XVII w.(?)
14	58-78/14/14	znalezisko luźne	neolit
15	58-78/15/15	znalezisko luźne	neolit
16	58-78/16/16	znalezisko luźne	neolit
17	58-78/17/17	znalezisko luźne	neolit
18	58-78/18/18	znalezisko luźne - grób(?)	grobów kloszowych Ha D
19	58-78/19/19	znalezisko luźne - grób(?)	grobów kloszowych Ha D
20	58-78/20/20	znalezisko luźne	neolit
21	58-78/21/21	znalezisko luźne	neolit - epoka brązu
22	58-78/22/22	znalezisko luźne	łużycka, WEB - Ha
23	58-78/23/23	znalezisko luźne	łużycka, epoka brązu
24	58-78/24/24	ślad osadnictwa	nieokreślona
25	58-78/25/25	ślady osadnictwa	XIV-XV w.
26	58-78/26/26	ślady osadnictwa	XV w.
27	58-78/27/27	a) ślad osadnictwa b) ślad osadnictwa c) ślady osadnictwa	a) epoka brązu b) XIV – XV w. c) XVIII-XIX w.
28	58-78/28/28	a) ślad osadnictwa b) ślad osadnictwa c) ślad osadnictwa d) ślady osadnictwa e) ślady osadnictwa	a) neolit b) ep. kamienia – ep. brązu c) epoka brązu d) starożytność e) XVII-XVIII w.

29	58-78/29/29	a) ślad osadnictwa b) ślady osadnictwa	a) XIV-XV w. b) XVII-XVIII w.
30	58-78/30/30	ślady osadnictwa	XIV-XV w.
31	58-78/31/31	ślad osadnictwa	ep. kamienia – ep. brązu
32	58-78/32/49	ślady osadnictwa	Starożytność
33	58-78/33/50	a) obozowisko b) ślad osadnictwa c) ślad osadnictwa d) osada e) ślad osadnictwa	a) ep. kamienia – ep. brązu b) neolit c) wczesna epoka brązu d) ep. brązu – wczesna ep. żelaza e) wczesne średniowiecze
34	58-78/34/51	ślad osadnictwa	ep. kamienia – ep. żelaza
35	58-78/35/52	ślad osadnictwa	ep. kamienia – ep. brązu
36	58-78/36/53	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze
37	59-78/37/17	ślad osadnictwa	epoka brązu
38	59-78/38/18	ślad osadnictwa	XVII – XVIII w.

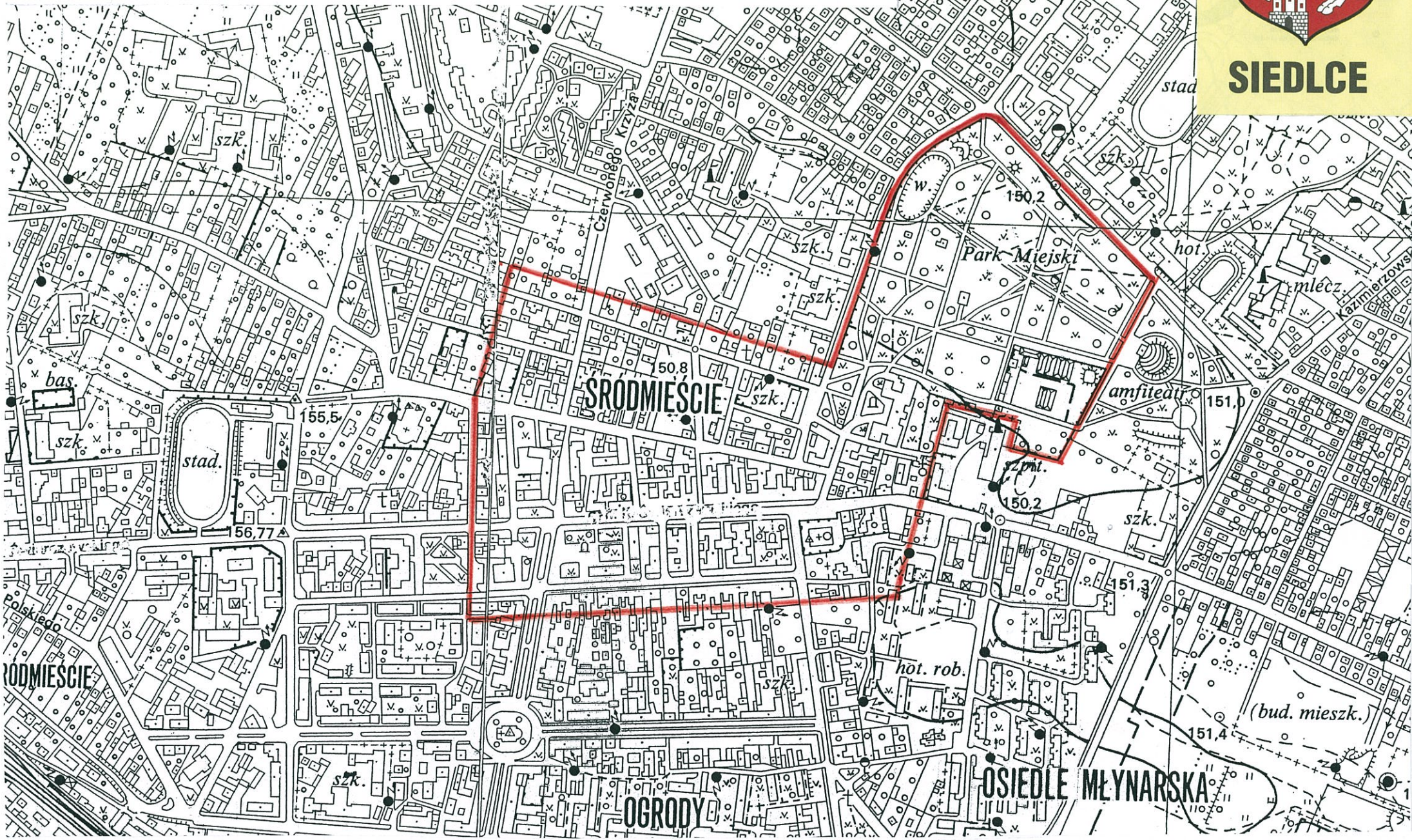

**Załącznik Nr 3
Do Programu Opieki Nad Zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018**

**Plan miasta Siedlce z naniesionymi granicami układu urbanistycznego
wpisanego do rejestru zabytków, oznaczonymi kolorem czerwonym**

SIEDLCE

Załącznik Nr 4
Do Programu Opieki Nad Zabytkami Miasta Siedlce na lata 2015 – 2018

Plan miasta Siedlce z naniesionymi granicami strefy konserwatorskiej -
pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej

SIEDLCE

